

SISÄASIAINMINISTERIÖ
INRIKESMINISTERIET

KANSLIATOIMITUSKUNNASTA MINISTERIÖKSI

– sisäasiainministeriön

vaiheita

1809 – 2009

SISÄASIAINMINISTERIÖ

Painopaikka: Painoyhtymä, Porvoo, 2009

Taitto: Käyttökuva/H.V.

ISSN: 1236-2840

ISBN: 978-952-491-424-6 (nid)

ISBN: 978-952-491-425-3 (PDF)

SISÄASIAINMINISTERIÖ**KUVAILULEHTI**

Julkaisun päivämäärä
15.03.2009

<i>Tekijät</i> (toimielimestä, toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Heikki Jokipii, ylitarkastaja	<i>Julkaisun laji</i>		
	<i>Toimeksiantaja</i> Sisäasiainministeriö		
	<i>Toimielimen asettamispäivä</i>		
<i>Julkaisun nimi (myös ruotsinkielisenä)</i> Kansliatoimituskunnasta sisäasiainministeriöksi – sisäasiainministeriön vaiheita 1809–2009			
<i>Julkaisun osat</i>			
<i>Tiivistelmä</i> Sisäasiainministeriön historiaa on selvittänyt ylitarkastaja Heikki Jokipii. Työn tuloksena julkaistaan sisäasiainministeriön lyhyt historiikki. Julkaisu kuvaa tiiviisti sisäasiainministeriön historian vaiheet perustamisesta vuodesta 1809 tähän päivään.			
<i>Avainsanat (asiasanat)</i> historia			
<i>Muut tiedot</i> Sähköisen julkaisun ISBN 978-952-491-425-3, osoite www.intermin.fi/julkaisut			
<i>Sarjan nimi ja numero</i> Sisäasiainministeriön julkaisut 14/2009		<i>ISSN</i> ISSN 1236-2840	<i>ISBN</i> ISBN 978-952-491-424-6
<i>Kokonaissivumäärä</i> 54	<i>Kieli</i> suomi	<i>Hinta</i> 10,-	<i>Luottamuksellisuus</i> Julkinen
<i>Jakaja</i> Sisäasiainministeriö		<i>Kustantaja</i> Sisäasiainministeriö	

INRIKESMINISTERIET**PRESENTATIONSBLAD**

Utgivningsdatum

15.03.2009

<i>Författare</i> (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Heikki Jokipii, överinspektör	<i>Typ av publikation</i>		
	<i>Uppdragsgivare</i> Inrikesministeriet		
	<i>Datum för tillsättandet av organet</i>		
<i>Publikation (även den finska titeln)</i> Från kansliexpedition till inrikesministerium - inrikesministeriets historia 1809-2009			
<i>Publikationens delar</i>			
<i>Referat</i> Överinspektör Heikki Jokipii har forskat i inrikesministeriets historia och resultatet publiceras i en kort historik över inrikesministeriet. Historiken beskriver kort inrikesministeriets historiska skeden från grundandet 1809 fram till i dag.			
<i>Nyckelord</i> historia			
<i>Övriga uppgifter</i> Elektronisk version ISBN 978-952-491-425-3, adress www.intermin.fi/publikationer			
<i>Seriens namn och nummer</i> Inrikesministeriets publikation 14/2009		<i>ISSN</i> ISSN 1236-2840	<i>ISBN</i> ISBN 978-952-491-424-6
<i>Sidoantal</i> 54	<i>Språk</i> Finska	<i>Pris</i> !0,-	<i>Sekretessgrad</i> Offentlig
<i>Distribution</i> Inrikesministeriet		<i>Förlag</i> Inrikesministeriet	

Sisältö

Alkusanat	8
Lukijalle	9
Tiivistelmä	10
Suomen liittäminen Venäjään ja hallituskonseljin perustaminen	12
Hallituskonselji – perusmalli koko 200 vuodelle	14
Kansliatoimituskunnan vaihe	17
Ministeriön tehtävien muuttuminen 200 vuoden aikana	19
Ministeriön organisaation kehitys	25
Ministeriö ja sota	27
Henkilöstö	29
Ministeriön alainen hallinto	32
Dramaattisia vaiheita	39
Kuinka ministeriön käytännön työ on muuttunut – ja ei ole	46
Sammandrag	48
English summary	50
Liitteet	52
Suomen hallituskonseljin talousosaston kanslia- toimituskunnan ensimmäiset jäsenet	52
Senaatin kanslia- ja siviilitoimituskunnan päälliköt, senaattorit 1809–1918	52
Sisäasiainministeriön kansliapäälliköt	52
Sisäasiainministerit ja ministerit sisäasiainministeriössä 1918–2009	53
Lähteet ja muuta kirjallisuutta	54

Alkusanat

Kuva: Sisäasiainministeriö

Sisäasiainministeriö.

Sisäasiainministeriö juhlii tänä vuonna 200-vuotista taivaltaan. Sisäasiainministeriön historiaa on selvittänyt ylitarkastaja Heikki Jokipii ja hänen selvityksensä pohjalta työstetty historiikki ilmestyy nyt juhlavuoden julkaisuna.

Sisäasiainministeriön tehtävät ovat vaihdelleet 200 vuoden aikana, mutta perustehtävä – sisäisestä turvallisuudesta huolehtiminen – oli ministeriön tehtävä jo vuonna 1809. Hallinto elää ja kehittyy yhteiskunnan mukana, näin myös sisäministeriö ja sen hallinnonala. Tätä historiikkia lukiessa voi aistia sen kehityskulun, jonka tuloksena sisäasi-

ainministeriöstä on tullut nykyinen, sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton ministeriö. Ministeriömme historia on monialainen ja olemme olleet mukana keskeisesti kehittämässä nykypäivän Suomea ja sen tarvitsemaa niin paikallista, alueellista kuin keskushallintoakin. Tämä teos osoittaa, että sisäasiainministeriö on aina ollut ihmisten arjessa ja sen monissa kiireissä ja kriiseissäkin mukana. Historiikki antaa meille myös perspektiiviä ja panee miettimään, mitä tulevaisuus tuo vielä tullessaan.

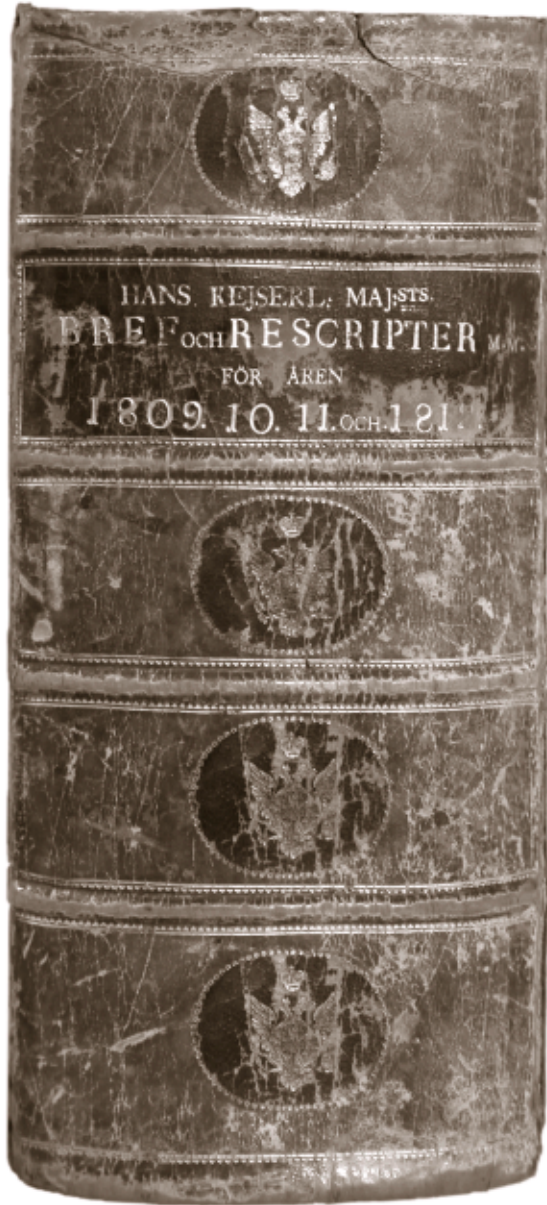
Helsingissä 15.3.2009

ANNE HOLMLUND
Sisäasiainministeri

ASTRID THORS
Maahanmuutto- ja eurooppaministeri

RITVA VILJANEN
Kansliapäällikkö

Lukijalle

Kuva: Sisäasiainministeriö

Hänen keisarillisen majesteettinsa kirjeitä ja määräyksiä vuonna 1809.

Virkamiehen ehkä joskus niin harmaassa arjessa virkatehtäviin tulee välillä yllättäviäkin asioita. Näin kävi minullekin, kun minua pyydettiin selvittämään sisäministeriön todellinen ikä. Historianharrastajana tehtävä osoittautui mielenkiintoiseksi ja antoisaksi. Kuten myöhemmin tässä historiikissa selviää, sisäasiainministeriö todellakin on syntynyt jo vuonna 1809.

Haluaisin tässä yhteydessä korostaa lukijoille, että tämä on lyhyt katsaus ministeriömme historiaan. Olen pyrkinyt kokoamaan tähän ministeriön vaiheet tiiviisti sekä lisäämään joukkoon värikkäistä vaiheista kertovia tunnelmapalasia.

Tekstiä tehdessä selvisi, että ministeriön aivan ensimmäisistä vaiheista, kansliatoimituskunnan vaiheesta 1809 – 1869, ei ole erikseen olemassa vain toimituskunnasta kertovia painettuja lähteitä. Tarkempi pureutuminen juuri kansliatoimituskunnan työhön olisi edellyttänyt paneutumista alkuperäiseen lähdeaineistoon, johon ei tätä historiikkia tehtäessä ole ollut resurssuja. Kansliatoimituskunnan vaiheissa olenkin pitäytynyt Rauhalan teosten annissa.

Historiikkia kirjoittaessani olen vakuuttunut siitä, että sisäministeriö ansaitsisi myös historia-teoksen. Olemme sen velkaa Suomen kansalle. Ministeriön historia on värikäs ja vaiheikas. Uskon, että ministeriön historian tutkiminen toisi lisävalaistusta useisiin historiamme tapahtumiin.

Haluan kiittää filosofian tohtori Oula Silvennoista tekstin tarkastuksesta ja korjausehdotuksista.

Helsingissä 15.3.2009

HEIKKI JOKIPIÄ
Ylitarkastaja

Tiivistelmä

Sisäasiainministeriö syntyi vuonna 1809 kansliatoimituskunnan nimellä, vuonna 1869 sen nimeksi tuli siviilitoimituskunta, vuonna 1917 sisäasiaintoimituskunta ja Suomen itsenäistyttyä 1918 sisäasiainministeriö. Oudosta nimestään huolimatta kansliatoimituskunnan tärkeimpänä ja ensin mainittuna tehtävänä oli jo heti alussa vuonna 1809 - kuten myös sisäasiainministeriöllä nykyisen vuoden 2007 asetuksen mukaan - huolehtia sisäisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta.

Alussa se oli aikansa ”superministeriö”, jonka tehtävinä - ensimmäisenä mainitun ja sittemmin säilyvän päätehtävän lisäksi - oli huolehtia lähes kaikista julkisista palveluista. Siten kansliatoimituskunta vastasi alussa myös mm. opetuslaitoksesta, posti- ja kyytilaitoksesta, julkisista rakennuksista, yleisistä teistä ja silloista, ”waivaishoidosta ja yleisistä hyvänteko-laitoksista”, vankeinhoidosta ja terveyden edistämisestä, lääkintälaitoksesta ja lukuisista pienemmistä asioista.

Vähitellen näitä tehtäviä siirrettiin muille (usein uusille) ministeriöille. Kouluasiat siirrettiin kansliatoimituskunnalta kirkkollisasiain toimituskunnalle jo vuonna 1841, joka tästä lähti kehittymään opetusministeriöksi.

Uutena asiana sisäasiainministeriön tehtäviin tulivat kunnallishallintoa koskevat asiat 1860-luvulla, ja siinä yhteydessä myös palotoimi. Asetukseen ne kirjattiin virallisesti vuonna 1869. Samassa asetuksessa kansliatoimituskunnan nimi muutettiin siviilitoimituskunnaksi.

1800-luvun lopulla tehtävistä poistuivat sosiaalasiat, vankeinhoito, posti- ja lennätinlaitos, yleiset tiet, sillat ja julkiset rakennukset. Tilalle tuli vastuu maan hallinnollisesta jaotuksesta ja lääninhallinnosta (1888). Kun poliisi 1900-luvun alussa valtiollistettiin, se tuli luonnollisesti siviilitoimituskunnan/sisäasiainministeriön alaiseksi.

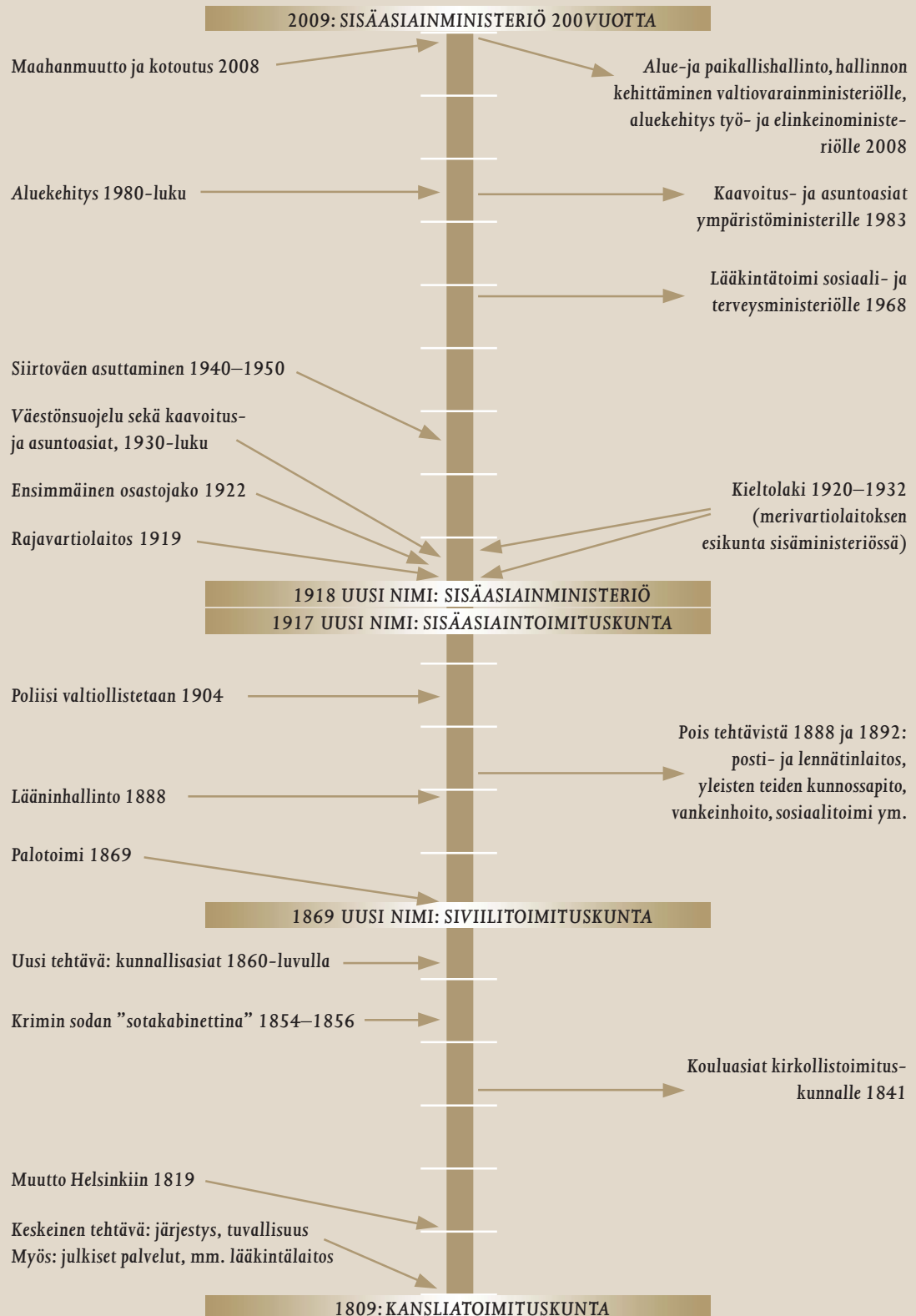
Itsenäisyyden myötä syntynyt rajavartiolaitos tuli sisäasiainministeriön alaiseksi vuonna 1919. Kaavoitus- ja asuntoasiat tulivat mukaan 1930-luvulla, samoin väestönsuojelu. Aluekehityksen edistäminen tuli tehtäväksi 1980-luvulla.

Pitkään ministeriön tehtäviin kuulunut lääkin-
tötoimi siirrettiin sosiaali- ja terveysministeriölle 1968. Kaavoitus-, asunto- ja ympäristönsuojeluasiat siirtyivät uudelle ympäristöministeriölle vuonna 1983. Viimeinen suuri muutos tehtävissä tapahtui vuoden 2008 alusta, jolloin alue- ja paikallishallintoasiat, hallinnon kehittäminen ja väestökirjanpitoasiat siirtyivät valtiovarainministeriölle sekä aluekehitysasiat uudelle työ- ja elinkeinoministeriölle. Tilalle tulivat maahanmuuttoa ja kotouttamista koskevat asiat, aiemmin sisäministeriön ja työministeriön hoitamia asioita yhdistettiin yhdeksi kokonaisuudeksi. Nyt vuonna 2009 sisäasiainministeriö on sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton ministeriö.

Kansliatoimituskunta aloitti vuonna 1809 Turussa vuokratiloissa kauppias Richterin talossa. Vuonna 1819 se muutti Helsinkiin, jossa päästiin senaatin, myöhempään valtioneuvoston linnaan 1822. Oman toimitalon Kirkkokadulta sisäasiainministeriö sai 1981, mutta tila ei ole riittänyt. Kaksi muuta toimipistettä sijaitsevat Vuorikadulla ja Korkeavuorenkadulla. Henkilökunnaltaan toimituskunta/ministeriö on kasvanut 1800-luvun noin 10 henkilöstä nykyiseen 380 virkamieheen.

Ministeriön yleensä tasaisen harmaaseen historiaan kuuluu värikkäitäkin vaiheita. Se mm. toimi vuosien 1854–55 Krimin (”Oolannin”) sodan aikana Suomen kenraalikuvernöörin ”sotakabinettina” ja johti suoraan alkoholin salakuljettajien jahtaamista kieltolain aikana 1920- ja 1930-luvuilla.

Kehitys tiivistetysti 1809–2009

Suomen liittäminen Venäjään ja hallituskonseljin perustaminen

Suomen sota 1808–1809 ei – meillä vakiintuneesta nimityksestään huolimatta – syttynyt Suomen takia, vaan sai alkunsa kansainvälisestä tilanteesta. Venäjän keisari Aleksanteri I oli sodassa Napoleonin vastaan kärsinyt tappion ja solminut sen jälkeen liiton hänen kanssaan. Tilisissä 1807 käydyissä neuvotteluissa Aleksanteri oli lupautunut painostamaan Ruotsia liittymään Englantia vastaan kohdistettuun niin kutsuttuun ”mannermaansulkemukseen”. Ruotsi ei tähän hyvällä lähtenyt ja silloin painostuskeinoksi otettiin sota, johon Aleksanteri lähti lähes vastahakoisesti. Alkuperäisenä tavoitteena ei ollut Suomen alueen pysyvä valloitus.

Ruotsin valitseman taktiikan takia Suomen eteläosa kuitenkin valloitettiin nopeasti. Kun sotasuunnitelman eräs tärkeä tekijä, Sveaborgin linnoitus, oli antautunut, Ruotsi ei keväällä pystynytkään valtaamaan aluetta takaisin. Vähitellen Aleksanteri päätyi kannalle, että valtaus oli pysyvä, ja valloitetut kuusi läänää liitettäisiin Venäjän keisarikuntaan. Ratkaisu tehtiin ulko- ja suurlipiittisistä syistä. Se, että Aleksanteri sittemmin parin vuoden päästä irrottautui mannermaansulkemuksesta ja Venäjä pian sen jälkeen joutui sotaan Napoleonin ja Ranskan kanssa, ei enää Suomea koskevaa päätöstä sitten muuttanut.

Venäjä suhtautui sovittelevasti suomalaisiin

Heti miehityksen alussa oli valittu rauhoittava ja sovitteleva taktiikka suhteessa siviiliväestöön. Korostettiin, että voimassa olevaa lakia ja uskontoa kunnioitetaan, virkamiehet saavat jäädä paikalleen, kenenkään oikeuksia ei loukata. Uskollisuu-

den takaamiseksi otettiin virkamiehiltä ja kansalta heti uskollisuudenvaloja.¹⁾

Kun ajatus Suomen liittämisestä Venäjän yhteyteen oli kypsynyt, rauhoituspolitiikan jatkona kehitettiin malli, jossa valloitetusta alueesta muodostettiin erillinen hallinnollinen yksikkö, suuriruhtinaskunta suoraan keisarin alamaisuuteen, mutta kuitenkin siten, että Ruotsin lait jäivät alueella voimaan ja erityisesti myös nk. perustuslait. Kun Kustaa III:n aikana säädettyjen lakien mukainen järjestelmä olikin jo valmiiksi äärimmäisen hallitsijavaltainen, sitä ei tarvinnut muuttaa, nyt kuninkaan oikeastaan vain korvasi keisari. Näiden ”perustuslakien” merkityksestä ja siitä, mihin asemaan Aleksanteri oli Porvoon valtiopäivillä ne laittanut, keskusteltiin myöhemmin ankarasti, Suomen autonomista asemaa puolustettaessa.²⁾

Suomelle muodostettiin oma hallintolaitos ja oma keskushallinto. Väliaikaisesti maata oli hallinnut venäläinen kenraalikuvernööri lääninhallitusten kautta. Monien vaiheiden ja komiteatyöskentelyn jälkeen saatiin sovittua siitä, minkälainen tämä keskushallinto olisi. Asia tuotiin myös Porvoon valtiopäiville, jossa sitten hyväksyttiin perustettavaksi Suomelle oma hallituskonselji. Asiaa valmistelemaan asetettiin siellä komitea.³⁾ Lopullisen muotonsa asia sai keisarillisen majesteetin antamassa manifestissa ja ”armollisessa ohjesäännössä” hallituskonseljista, ”annettu Pietarhovin linnassa 18. elokuuta vuonna 1809”.

Konselji toimi aluksi Turussa

Hallituskonselji perustettiin aluksi Turkuun, jossa se toimi väliaikaisissa tiloissa vuoteen 1819 asti, jolloin se jo keisarillisen senaatin nimisenä siirtyi Helsinkiin, aluksi sielläkin väliaikaisiin vuokratiloihin, koska senaatintalo (nykyinen valtioneu-

¹⁾ Tommila 2008, 12-58

²⁾ Jussila 2004

³⁾ Tommila 2008, 59-75

Öljymaalaus: Thelning. Kuva: Markku Haverinen, Museovirasto

Porvoon maapäivät, aatelisto valmistautuu uskollisuudenvalaan Tuomiokirkossa 29.3.1809.

voston linna) valmistui lopullisesti vasta vuonna 1822.

Konseljin ohjesäännön mukaan konselji koostui oikeusosastosta ja talousosastosta. Talousosasto jakaantui sitten vielä viiteen toimituskuntaan (expedition), joilla kullakin oli vastuullaan tietyn alueen asioiden valmistelu.

Näiden toimituskuntien joukossa oli kansliatoimituskunta, jonka nimi myöhemmin muutettiin siviilitoimituskunnaksi, sitten sisäasiaintoimituskunnaksi. Suomen itsenäistyttyä tämä virasto sai nimen sisäasiainministeriö. ⁴⁾

⁴⁾ Rauhala 1915, 1921, Tyynilä 1992

Hallituskonselji – perusmalli koko 200 vuodelle

Monien vaiheiden ja monien tahojen siihen vaikuttaessa luotiin 1808 ja keväällä 1809 Suomen keskushallinnon malli. Siinä oli piirteitä ja esikuvia sekä Ruotsista että Venäjältä, mutta lopputulos oli lopulta ainutlaatuinen. Tämä ainutlaatuisuus ei tässä suinkaan tarkoita uudenaikaisuutta tai edistyksellisyyttä, vaan sitä, että se oli kerrassaan merkillinen, jo oman aikansa lähtökohdista arvioiden.

Tähän lähtökohtaan tutustuminen on tärkeää sen vuoksi, että kerran synnyttyään tämä malli ja järjestely olivat yllättävän sitkeähenkisiä. Perusmalli ei yksin perusteiltaan säilynyt Suomen suuriruhtinaskunnassa, vaan sen piirteitä on nähtävissä myös itsenäisen Suomen hallinnon järjestämisessä, melkein 2000-luvulle asti.

Myöskään kansliatoimituskunnan ja sen seuraajien tehtäviä ja toimintaa ei voi ymmärtää ilman tätä lähtökohtaa ja sen myöhempiä, asteittaisia muutoksia. Järjestelmä nimittäin toki koko ajan kehittyi ja muuttui modernimpaan suuntaan, mutta hyvin hitaasti. Yhtään suurta kokonaisuudistusta ei tehty, sen enempää suuriruhtinaskunnassa kuin itsenäisessä Suomessa, vaikka aika ajoin selaista yritettiin. Erityisesti 1800-luvun yritykset valuivat pääosin hiekkaan.⁵⁾

Valta keskittyi keisarille

Ainutlaatuista ei ehkä järjestelmän syntyvaiheessa ollut sen äärimmäinen yksinvaltaisuus. Kun 1800-luvun kuluessa muualla läntisessä maailmassa ryhdyttiin nopeasti yksinvaltaa rajoittamaan, ja siirtymään kohti demokraattista järjestelmää, Suomen järjestelmän yksinvaltaisuus alkoi näyttää hyvin poikkeukselliselta. Suomen 1809 järjestelmän perusajatuksena oli, että kaikki valta on keisarilla, ja vain hän voi sitä alemmas antaa. Keisari nimitti senaattorit, antoi heille ”valtaluvan” (yleen-

Kuva: F.J. Becker, valokuva Riitta Bäckman, Suomen kansallismuseo

Suomen suuriruhtinaskunnan vaakuna.

sä kolmeksi vuodeksi). Vain keisari voi hyväksyä ja ehdottaakin uusia lakeja, hallituskonseljin tehtävänä oli vain valmistella asioita, ja rajoitetusti antaa laeista tulkintoja.

Itsevaltaisen mallin säilymiselle voi olla myös selityksenä, että suomalaiset vanhaan järjestelmään tiukasti pitäytymällä pystyivät puolustamaan Suomen autonomiaa. Hallituskonseljin nimen muuttaminen senaatiksi ei merkinnyt mitään muutosta ”demokraattiseen” suuntaan vallanjaossa tai työskentelytavassa. Suomalaiset olivat asiasta kuitenkin iloisia, koska nimenmuutoksella senaatti rinnastettiin Venäjän senaattiin, ja tältä pohjalta voitiin torjua Venäjän senaatin yritykset puuttua Suomen asioihin.⁶⁾

⁵⁾ Tyynilä 1992

⁶⁾ Jussila 2004.

Keisari delegoi asioita senaatin päätettäväksi

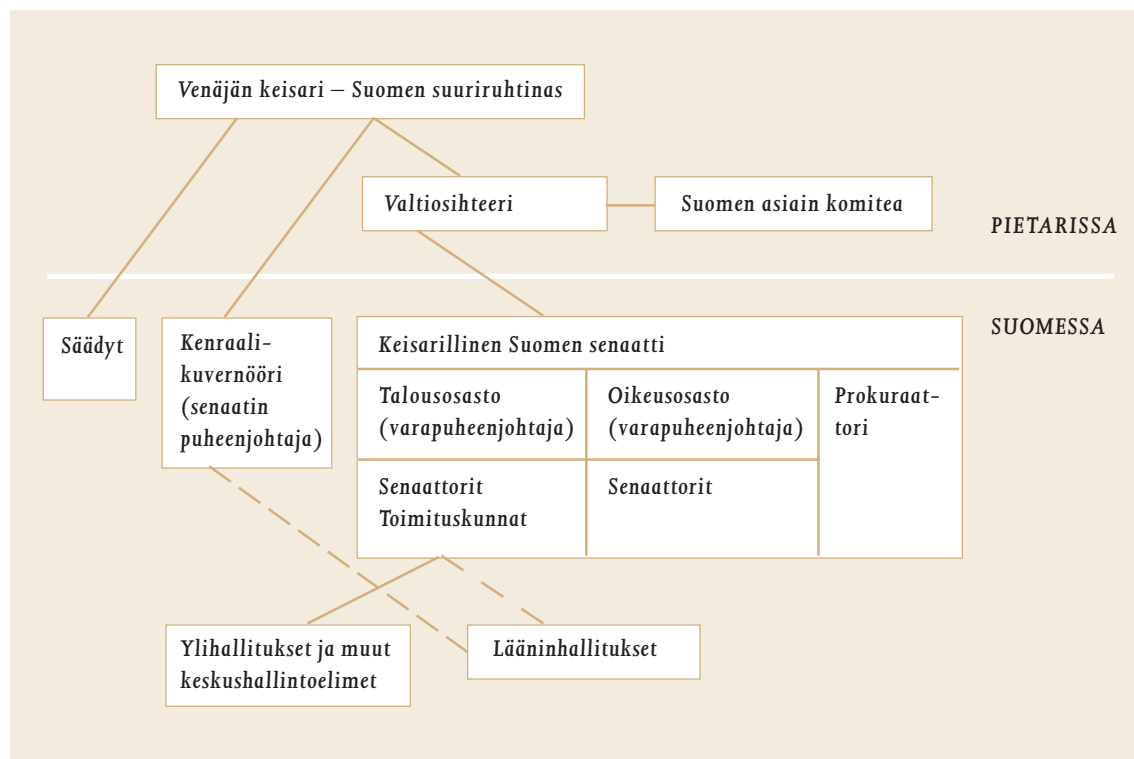
Päätökset myös tehtiin hyvin korkealla, vaikka käytännössä oli pakko delegoida asioita kiireiseltä keisarilta konseljiin/senaattiin. Jokainen keisari valtaan tullessaan delegoi lisää asioita suoraan senaatin päätettäväksi, mutta silti vielä lähes loppuvaiheeseen asti hallitsija päätti yksityiskohtaisemmin alamaistensa asioista Suomen suuriruhtinaana kuin Venäjän keisarina. Ja keisarilla oli aina oikeus perua delegointinsa. Näin tapahtui mm. yhdistysten perustamisluissa 1800-luvun lopulla.

Vaikka Montesquieun vallanjako-oppi oli 1800-luvun alussa yleisesti hyväksyttyä valtio-oppia myös Venäjän ja Suomen oppineiden parissa, hallituskonselji muodostettiin täysin sen vastaisesti: Se oli sekä ylin oikeusaste että ylin toimeenpaneva elin. Konselji oli jakautunut kyllä kahteen osastoon, oikeus- ja talousosastoon, mutta hyvin tärkeissä asioista päätti sen yhteinen istunto,

plenum. Ylimmän tuomiovallan erottamista varsinaisesta hallituksesta yritettiin turhaan koko 1800-luvun ajan, vasta Suomen itsenäistyttyä 1918 tässä onnistuttiin ja oikeusosastosta muodostettiin korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus.

Päätökset tehtiin korkealla myös itse senaatissa. Alussa päätöksiä tehtiin lähes yksinomaan senaatin yhteisessä kokouksessa, plenumissa. Vain vähitellen asioita annettiin päätettäväksi talousosaston omalle ”plenumille”, ja sitten vähäisempiä asioita toimituskuntien itsensä päätettäväksi.

Senaatin puheenjohtajana toimi kenraalikuvernööri, joka aina oli venäläinen, keisarin edustajana. Käytännössä, myös senaatissa käytetystä ruotsin kielestä johtuen, kenraalikuvernööri osallistui istuntoihin vain harvoin, ja hänellä oli senaattia valittu varamies. Niinpä nykyisten pääministerien edeltäjiä kutsuttiin pitkällä tittelillä: Suomen keisarillisen senaatin talousosaston varapuheenjohtaja.

Kuvio ”Autonomian alun hallintojärjestelmä” teoksesta Seppo Tiihonen – Paula Tiihonen, Suomen hallintohistoria, s. 95

Valmistelutyö komiteoissa

Oman pippurinsa soppaan, varsinkin alkuaikoina, toi järjestelmän moninapaisuus. Sen aikaisissa liikenneoloissa ei ollut käytännöllistä matkustaa viikoittain Pietariin, koko valtakunnan pääkaupunkiin, asioita keisarille esittelemään. Esittelytehtäviä varten Pietariin muodostettiin erillinen Suomen asiain komitea, joka myöhemmin muutettiin valtiosihteerin virastoksi. Erityisesti alussa Suomen asiain komitean aikana sen ”vahva mies” G. M. Armfelt saattoi usein syrjäyttää senaatin tahdon. Lisäksi kenraalikuvernöörillä oli oma mahdollisuutensa vaikuttaa suoraan keisariin. Tätä mahdollisuutta kenraalikuvernöörit sitten vaihtelevasti käyttivät.

Koko senaatti oli henkilömäärältään hyvin pieni koko suuriruhtinaskuntakauden ajan. Sen työaikaa söi sekä edellä mainittu raskas, tuomioistuimista lainattu työtapa että useinkin asiantuntemuksen puute juridiikan ulkopuolella. Tästä johtui, että aina vähänkin suurempien uudistushankkeiden kohdalla asioita ei valmisteltu virkatoimintona toimituskunnissa, vaan asetettiin komiteoita, joihin saatiin tarvittavaa asiantuntemusta ulkopuolelta.

Tie nykyaikaiseen ministerihallintoon oli pitkä. Vielä itsenäisen Suomen hallintojärjestelmässä on piirteitä, jotka ovat syntyisin jo hallituskonseljin ajoilta. Presidentillä oli vielä vuoteen 2000 asti suuri valta hallitusten nimittämisessä. Asioiden määrä valtioneuvoston istunnoissa on Suomessa ollut kansainvälisesti verraten hyvin suuri. Vasta sähköisen PTJ-järjestelmän tulo 1990-luvulla toi mukanaan menettelyn, jossa iso nippu riidattomia asioita voitiin päättää ”yhdellä nuijankopautuksella”. Virkojen perustaminen ja täyttämisen on siirtynyt valtioneuvostosta varsinkin hitaasti ministeriöiden itsensä päätettäväksi.⁷⁾

⁷⁾ Tyynilä 1992

Hans Keiserliga Maj:t
ALEXANDER den I:stes,
 Kejsare och Stelfberstare öfver alla Ryssar
 K. K. K.
 Nådiga
Reglemente
 för
 DESS Tillförordnade Regerings Conceil
 till
 Storfurstendömet Finland
 Utsigt Peterhoffs Slott den 6 (18) Augusti 1809.

Keisarillisen Majestetin
ALEXANDER I:sen,
 Keisarin ja Tsewaldian kaikkien Benäläisten
 yllä K. K. K.
 Armollinen
Reglementi eli Sääntö
 HANEN Asetetulle Hallitus-Raadillensa
 Suurenruhtinan Maasa Suomessa.
 Annettu Peterhoffin Linnassa sinä 6 (18) p. Elo-Kuusa 1809.

Turussa, Prändäty J. C. FRENCKELLIN työpöydä.

Kansliatoimituskunnan vaihe

Kansliatoimituskunta, kuten koko senaatti, aloitti toimintansa Turussa, nahkuri Karl Richteriltä vuokratessa talossa Aurajoen varrella – samaisen Richterin pojasta Karl Fredrikistä tuli sittemmin senaattori ja kansliatoimituskunnan päällikkö 1834. Ensimmäinen vuosikymmen toimittiin Turussa, kunnes keisarin käskystä siirryttiin 1819 Helsinkiin, sielläkin aluksi vuokratiloihin, kunnes Senaatintalo, nykyinen Valtioneuvoston linna, valmistui vuonna 1822.

Kansliatoimituskunta oli aikansa ”superministeriö”, jonka tehtävinä – asetuksessa ensimmäisenä mainitun ja sittemmin säilyvän turvallisuuteen liittyvän päätehtävän lisäksi – oli huolehtia lähes kaikista julkisista palveluista, kun taas rahavaraintoimituskunnan vastuulla oli, paitsi valtion varat, myös elinkeinotoiminnan edistäminen maassa.

Senaatin alkuvaiheen hyvin kollegiaalisesta työskentelytavasta johtuen kansliatoimituskunnan historia onkin tavallaan koko senaatin histo-

Kansliatoimituskunta toimi aluksi Turussa, Richterin talossa.

Kuva: Museovirasto

Valtioneuvoston linna valmistui 1822.

Kuva: Valtioneuvoston kanslia

riaa. Rauhalan historiategoksesta ”Keisarillinen Suomen Senaatti 1809–1909” voidaan kuitenkin poimia eräitä sellaisia tärkeitä asioita ja päätöksiä, joita kansliatoimituskunta on valmistellut.

Laaja tehtäväkenttä

Lääkintälaitosta ja sen järjestämistä käsiteltiin usein.⁸⁾ Eläinlääkintäopiston perustamista valmisteltiin vuonna 1822.⁹⁾ Kolera uhkasi maata useaan otteeseen 1830-luvulla ja taas vuosina 1847, 1849 ja 1853. Kansliatoimituskunta antoi ohjeita mm. saapuvien laivojen tarkastamisesta vaaran torjumiseksi. Irtolaisuudesta ja köyhäinhoidosta keskusteltiin senaatissa jo 1840-luvulta ja lopulta asiasta saatiin vuonna 1852 asetus.¹⁰⁾

Vankeinhoidon järjestämistä pyrittiin parantamaan vuonna 1818 ja uudelleen 1827 ja 1840-luvulla.¹¹⁾

Opetuslaitoksen uudistamista valmisteltiin ja asiaa varten asetettiin vuonna 1814 komitea.¹²⁾ (Opetuslaitoksia koskevat asiat siirrettiin kirkollistoimituskunnalle vasta myöhemmin). Kirjapainoasioita, kirjakauppojen valvontaa ja sensuuria käsiteltiin vuonna 1823 ja vuonna 1828.¹³⁾ Myös lainakirjastot kuuluivat valvonnan piiriin. Kansliatoimituskunnan päällikkö kuului viran puolesta sensuuriylihallituksen johtokuntaan vuoteen 1861 asti.

Postilaitosta ja sen järjestämistä käsiteltiin useaan otteeseen. Keisari Aleksanteri I:n matka Suomeen 1819 johti häneltä saatuihin kirjeisiin, ja kansliatoimituskunta joutui vastaamaan moitteisiin teiden huonosta kunnosta ja lupaamaan tietysti asiassa toimenpiteitä.¹⁴⁾

Maastamuuton ehkäisy ja passilaitoksen järjestäminen

Kruunun rakennusten hoitoa käsiteltiin jo 1820 ja uudestaan asia tuli ajankohtaiseksi, kun sotaväen rakennuksetkin tulivat kansliatoimituskunnan

vastuulle vuonna 1841. Vuonna 1861 hallitsijalta tuli käsky valmistaa ehdotus yleisten rakennusten intendenttiviraston johtosäännöksi, jonka työn pohjalta luotiinkin yleisten rakennusten ylihallitus.¹⁵⁾

Tärkeä tehtävä oli maastamuuton ehkäisy ja siihen liittyvä passilaitoksen järjestäminen, joka oli erityisesti esillä 1810-luvulla. Lisäksi tehtävänä oli ulkomaalaisvalvonta ja omien alamaisten matkustamisen rajoittaminen. Pelättiin ulkomaisia vaikutteita, Ranskan vallankumouksen ”vaarallisten” aatteiden tuloa Suomeen ja Venäjälle.¹⁶⁾

Mielenkiintoinen yritys suomen kielen aseman parantamiseksi ja ”rahvaan” sivistystason kohottamiseksi oli suomenkielisen sanomalehden perustaminen valtion varoilla. Määräyksen sen perustamisesta oli antanut (kenraalikuvernöörin esityksestä) keisari Aleksanteri II. Sanomalehden piti sisältää tietoja sisäisestä hallinnosta, mutta myös artikkeleita uskonnollisista ja siveellisistä kysymyksistä ja maatalouden, teollisuuden ja kaupan alalta sekä historiasta ja taiteen alalta.

Senaatin päätöksellä perustettiin vuonna 1856 ”Suomen Julkisia Sanomia”, jonka valvonta määrättiin kansliatoimituskunnalle. Lehti ei kuitenkaan ilmestynyt kuin muutaman vuoden ajan, ja yhdistettiin sitten suomenkieliseen viralliseen lehteen. Virallinen lehti (suomeksi ja ruotsiksi) oli toimituskunnan vastuulla vuosina 1866–1888. Kyse oli myös ulkopoliitikasta, suomen kielen tukeminen nähtiin keinoksi vieroittaa suomalaiset Ruotsista.¹⁷⁾

Vuonna 1865 säädetyllä kunta-asetuksella muodostettiin seurakunnista erillinen kunnallishallinto. Kunnallishallintoon liittyvät asiat tulivat kansliatoimituskunnan vastuulle.¹⁸⁾ Asia virallistettiin 1869 asetuksessa.

⁸⁾ Rauhala 1915, 106, 173, 209, Rauhala 1921, 75

⁹⁾ Rauhala 1915, 172

¹⁰⁾ Rauhala 1915, 317

¹¹⁾ Rauhala 1915, 168-169, 207, 311

¹²⁾ Rauhala 1915, 116

¹³⁾ Rauhala 1915, 172, 211

¹⁴⁾ Rauhala 1915, 106, 165

¹⁵⁾ Rauhala 1915, 173, Rauhala 1921, 176

¹⁶⁾ Rauhala 1915, 119

¹⁷⁾ Rauhala 1915, 368, Pietiläinen 1989, 13-14

¹⁸⁾ KA I-luett

Ministeriön tehtävien muuttuminen 200 vuoden aikana

Suomi on kehittynyt viimeisten 200 vuoden aikana täydellisen maatalousvaltaisesta maasta teolliseksi ja ”jälkiteolliseksi” yhteiskunnaksi. Tämä ei ole voinut olla heijastumatta myöskään hallintoon, sen tehtäviin, tehtävien hoitamisen ja organisoimisen tapaan.

Silti voidaan sanoa, että kansliatoimituskunnan – siviilitoimituskunnan – sisäasiainministeriön tehtävien ydinalue määriteltiin jo vuoden 1809 ohjesäännössä (sen ensimmäisessä kohdassa). Siinä kolmannen osan ”Yleisen Talouden Osastosta” 1. luvussa kerrotaan ”kansliatoimituskunnan tehtävistä”:

1:ksi Huolenpito yleisestä järjestyksestä, rauhasta ja turvallisuudesta yleisesti.

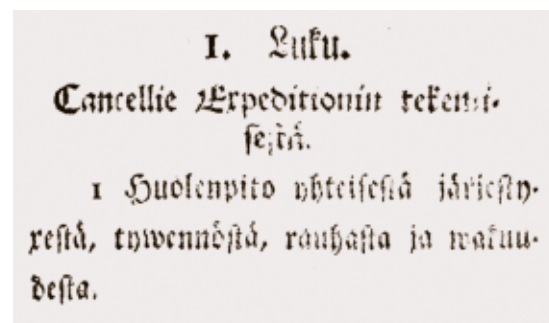
2:ksi Julkiset opetuslaitokset, paitsi Turun Yliopistoa, jolla Akademian perustuslakeja myöten on oma oikeushoitonsa, senssuuri, kirjakaupat ja kirjapainot.

3:ksi Postilaitos ja kyydityslaitos, yleisten teiden ja siltain voimassa-pitäminen ynnä ne riidat, jotka niistä woiwat syntyä.

4:ksi Yleisten rakennusten, sotaväen majoittamisen, waivaishoidon ja yleisten hywänteko-laitosten, irtolaisuuden estämiskeinojen, ojennus- ja kehruuhuoneiden sekä yleisten wankeuksien ylimmäinen katsominen

5:ksi Julkiset laitokset kansan terweyden säilyttämiseksi, lääkintö-laitos, apteekit, kulkutautien ja tarttuvaisten karjantautien estäminen, kaupunkien ja maakuntain lääkärin määrääminen, tutkintoihin ja Turun Yliopiston todistuksiin katsoen.¹⁹⁾

Lääninhallitukset olivat vielä tässä vaiheessa suoraan kenraalikuvernöörin alaisia, mutta 6. kohdassa kuitenkin määrätään, että kansliatoimituskunnalle kuuluvat eräät virkanimitykset niissä. Kohdassa 10 annetaan vastuu pituus-, astia- ja painomitoista. Kohdassa 11 määrätään vielä toimintokunnalle yleiset kansliatehtävät osastolla (tehtävää varten perustettiin tai muodostui kuitenkin muutaman vuoden päästä ”senaatin yleinen kanslia”).

Kunnallisen elämän valvonta tehtäväksi 1869

Vuosien mittaan senaatin tehtävät lisääntyivät ja muuttuivat. Tehtäviä jaettiin senaatin sisällä sen omin päätöksin, ja erillisasetuksin, mutta kokonaan uutta asetusta ei annettu ennen vuotta 1869. Nyt siviilitoimikunnaksi nimettynä toimikunnan tärkeimpinä tehtävinä olivat edelleen ”yleisen järjestyksen ja wakuuden hoito”, huolehtiminen lääkintölaitoksesta ja terveydenhoidosta sekä eläinlääkintätoimesta. Mukana oli edelleen ”waivaishoito” ja ”yleiset hywänteon laitokset” – jossa samassa pykälässä on yllättävästi mainittu – säästöpankit. Yleiset tiet ja sillat kuuluivat edelleen vastuu-

¹⁹⁾ Schybergson 1907, 164

7:o Öfverstyrelsen af Landtmä-
teri Contoiret, så snart det hinner in-
rättas, samt Chartæ-werket.

Cap. III.

Om Kammar- och Räkenskaps Ex-
peditionen: göromål.

1:o Öfverinseendet å all Krono-
uppbörd.

2:o Granskningen af alla Lands-
Böcker, äfvensom öfriga publika Räk-
enskaper och Stats-Böcker, samt de-
ras Verificationer,

3:o Mantals-längderne och Tabell-
werk.

4:o Bofföringen öfver Conseil-
lens utgifter.

Cap. IV.

Om göromålen i Expeditionen för
Indelta Armeen.

1:o Inseende öfver en noggrann
förvandling af räntor och öfverslag af
fonder som tillhöra Indelta Armeen,
deras uppbörd på bestämd tid och
insättning i Landt-Ränterierne.

2:o Öfverstyrelsen af Lots-wer-
ket och Wäkinrättningen.

3:o Twister rörande Militie-
Hemman.

4:o Ö allmänhet alla mål som
röra den indelte Militaires economie
och underhåll, antingen den förblifwer
upplöst eller ock åter upprättad.

7 Pitää Oli-Hallituksen Maamit-
tarin Contoirin yllä, niin pian kuin
se kerkii tulemaan asetetuksi, ja myös
kin Charta-wärkin yllä.

3. Luku.

Kammar- ja Rugunlastun Expedi-
tionin tekemisestä.

1 Pitää yllä peräänkajomusta
kaiken kruunun ylöskannon yllä.

2 Läpikäydä ja wisusti tutkia
kaiikki Maan Kirjat niin myös muut
julkiset Rugunlastut ja Statin Kirjat,
ynnä niitten verificationein kanssa.

3 Ylläköä Mantalin kirjoitukset
ja Tabell-wärkin.

4 Pitää kirjaa Raadin uloste-
goin yllä.

4. Luku.

Sisällejaetun Armeijan Expeditionin
tekemisestä.

1 Peräänkajomus räntöihin ja fon-
deihin yllä, jotka tygötulewat sisälle
jaetulle Armeijalle, niitten ylöskan-
non ja sisällepanon yllä Maan
Räntereihin, wißillä ajalla.

2 Oli-Hallitus Luuki-wärkin ja
Wääkin pitämisen yllä.

3 Riidat kuin koskewat Sotawäen
tosola.

4 Yhteisesti kaiikki ne asiat, kuin ko-
skewat Sotawäen; Huonenhallitusta ja
underhällia, joko he pysywät wäpaana
elikä tulewat jälleen wirkaa tekemään.

alueelle, samoin postit, ja tällä välin tehdyn keksinnön vuoksi myös lennätinvirastot. Myös erinäisten julkisten rakennusten hoidosta vastasi siviilitoimituskunta.

Utuna määriteltynä asiana tuli siviilitoimikunnalle maan hallinnollinen jaotus ja kunnallisen elämän valvonta. Näitä tehtäviä ei vielä 1809 ohjesäännössä mainittu lainkaan. Silloin ei vielä kunnallishallinto ollut seurakuntahallinnosta erillään maaseudulla.

Lisäksi säädettiin, että ”Siviilitoimikunnan käsiteltäviksi kuuluvat ne jutut ja asiat, jotka koskevat.”

i) muutosta maan hallitushoidollisesta jaosta:

k) kaupunkien ja kauppalaan perustamista ja etu-oikeuksia:

l) muutosta kaupunkien etu-oikeuksissa ja niiden noudattamista, sekä kaupungille lahjoitetun maan hoitoa;

m) kaupungilla ja kunnilla olevain rahain ja warain käyttämistä, sekä kaupunkien virkamiehille ja palvelioille wahvistettujen palkkasääntöjen muuttamista, kuin myös takserausasioita;

n) kunnallishallitusta kaupungeissa ja maalla, sekä taloudellisia järjestysasioita, niinkuin rakennus- ja palointa, katujen walaistusta ja kunnossa-pittoa, satama- ja kyläjärjestystä y. m.

o) riitinkien wahvistamista kuntien rakennuksiin; ”²⁰⁾

Kansliatoimituskunnan alkuperäisessä asiakirjassa määriteltiin tehtäviin mm. huolenpito yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta.

Väkiluvun seuranta tehtäviin

Opetuslaitokset oli siirretty myöhemmin opetusministeriöksi kehittyvään kirkollistoimikuntaan. Kamaritoimikunnalta saatiin asiat, jotka koskivat ”väkiluvun taulustoa ja maan tilastoa”. Myös valvottiin ”yhdistysten perustamista maassa määrättyjä tarkoituksia varten, jollei asia kuulu muuhun Toimikuntaan”. Lisäksi oli erikseen mainittu eräitä virkamiesoikeudellisia tehtäviä. Passitoimi kirjattiin nyt virallisesti toimituskunnan tehtäväksi.

Siviilitoimituskunnalla oli vastuu myös asioista, jotka koskevat ”kansalaisoikeutta Suomessa ja sieltä poistumisen lupaa”. Lisäksi toimituskunta käsittelee rajatoimeen liittyviä asioita, tarkemmin: ”semmoisia kysymyksiä Suomen ja sen rajamaiden välillä olevista suhteista, jotka eivät asian laatua myöten kuulu muuhun Toimikuntaan”.

Tehtävien muutokset eivät siis 1869 olleet kovin suuria, pikemminkin vain täsmennyksiä aiempiin määräyksiin. Suurempaa muutosta siviilitoimituskunnan tehtäviin tuli vuonna 1888, jolloin toimikunta väliaikaisesti (kuten osoittautui) jaettiin kahtia, siviili- ja kansliatoimituskuntaan. Pois jäivät silloin tehtävät, jotka koskivat kansalaisoikeutta, postilaitosta ja postisäästöpankkia, ”telegrafi- ja telefonilaitoksia”, yleisiä teitä, siltoja ja losseja, kestikievarin- hollikyydinpittoa, rakennuksia ja rakentamista, vankeinhoitoa, yhdistyksiä ja säästöpankkeja.

Kansliatoimituskunta lakkautettiin jo 1892, mutta suurin osa näistä tehtävistä ei enää palannut siviilitoimituskunnalle, vaan niitä annettiin muille, mm. vuonna 1892 perustetuille uusille toimituskunnille (oikeustoimituskunta ja kulkulaitostoimituskunta) sekä talousosaston kanslialle.

Vuoden 1892 siviilitoimituskunnan tehtävien luettelo ei enää suuriruhtinaskunta-aikana eikä itsenäisyyden alkuaikanaan olennaisesti muuttunut.²¹⁾

²⁰⁾ Asetus-Kokous 1869, No 15, 4

²¹⁾ Schybergson 1907, 238 (104 §)

”Siwiili-toimituskunnan käyttelyyn kuuluvat ne jutut ja asiat, jotka koskevat:

- 1) yleisen järjestyksen ja turvallisuuden hoitoa;
- 2) läänien hallintoa;
- 3) maan hallinnollista jakoa;
- 4) kaupunkien ja kauppalaain perustamista ja erioikeuksia;
- 5) kunnallishallintoa kaupungissa ja maalla ynnä siihen kuuluvat taloudelliset järjestysjutut ja kuntien meno ja tulo-sääntöä koskevat kysymykset;
- 6) waivaishoitoa;
- 7) lääkintölaitosta ja yleistä terveydenhoitoa;
- 8) painoasioita sekä kirjapainoja ja kirja-kauppaa;
- 9) passitointa;
- 10) waltion rakennustointa yleensä sekä niiden julkisten huoneusten rakentamista ja kunnossapitoa, jotka eiwät kuulu muun Toimituskunnan toimintapiiriin;
- 11) poliisilaitosten ohjesääntöjä;
- 12) waltioarkistoa
- 13) maan yleistä tilastoa.”

Toimituskunnan alaisesta hallinnosta kerrotaan lain 105 §:ssä, jonka mukaan ”siwiilitoimituskuntaan luetaan: lääninhallitukset, maistraatit, poliisi-kamarit, painoasiain ylihallitus, lääkintöhallitus, yleisten rakennusten ylihallitus ja tilastollinen päätoimisto.”

Valtionarkisto siirtyi vuonna 1896 talousosaston kanslian alaisuuteen. Seuraava suuri muutos tehtäviin tuli vuonna 1917, jolloin ”menetettiin” rakennusasiat ylihallituksineen kulkulaitosten ja yleisten töiden toimituskunnalle, tilastoasiat pää-

toimistoineen talousosaston kanslialle, ”waivaishoito” uudelle sosiaalitoimituskunnalle ja painoasiat oikeustoimituskunnalle.

Itsenäistymisen jälkeen rajavartiolaitos osaksi ministeriötä

Itsenäisyyden alkuvuosikymmeninä valtioneuvostolle annettiin ohjesääntö vuonna 1922 ja sisäasiainministeriölle vuonna 1944, mutta ne eivät tuoneet olennaista muutosta siihen sisäasiainministeriön tehtäväjoukkoon. Sisäasiainministeriön tehtäviin kuuluivat asiat, jotka koskivat yleistä järjestystä ja turvallisuutta, sisäistä hallintoa ja yleistä terveydenhuoltoa.

Itsenäisyyden myötä tuli ministeriölle uusi tehtäväalue, rajavartiolaitos. Aluksi vuonna 1918 rajojen vartiointi järjestettiin sotilaallisesti, mutta vuodesta 1919 asia alistettiin sisäasiainministeriölle ja niinpä ”rauhan aikana rajavartiolaitos on sisäasiainministerin käskyvallan ja valvonnan alainen”.²²⁾

Maailmansotien välillä maarajojen vartiointi oli erotettuna merirajojen vartiointista. Merirajojen turvallisuuden ylläpitäminen oli vuoteen 1930 saakka kuulunut tullilaitokselle ja puolustusvoimille sekä rajoitetusti satama- ja meripoliisille kaupungeissa sekä rannikkopitäjien nimismiespiireille, mutta silloin tilanne nähtiin muuttuneeksi, ja perustettiin erillinen merivartiolaitos, jonka esikunta oli samalla ministeriön poliisiasian osaston merivartiojaosto.²³⁾

Palotoimi kuului jo vanhastaan ministeriön tehtäväkenttään ja 1930-luvulla sen rinnalle tulivat väestönsuojeluasiat. Vasta vuonna 1975 nämä asiat nähtiin niin lähekkäisiksi, että ryhdyttiin puhumaan pelastustoimesta.

Kaavoitus- ja asuntoasiat tehtäviksi 1930-luvulla

1930-luvulla ja siitä eteenpäin kunnallisasioihin tulivat lisänä kaavoitus- ja asuntoasiat sekä yh-

²²⁾ ST-SM 1944, 191-202

²³⁾ ST-SM 1944, 202-211

Kuva: Museovirasto

Sisäasiainministeriö vastasi kaavoitus- ja asuntoasioista 1930-luvulta lähtien. Kuvassa jälleenrakennusta 1940-luvulla.

dyskuntasuunnittelu ja myöhemmin myös ympäristösuojelutehtäviä. Vielä 1969 ministeri Antero Väyrynen²⁴⁾ visioi, että ”kehitys saattaa olla menossa siihen, että ministeriön toimiala [tämän] kolmannen tehtäväryhmän osalta laajenee.” Tehtäväryhmän laajenemisen osalta ministeri oli kyllä oikeassa, mutta kävi kuitenkin vähän toisin: nämä tehtävät siirtyivät uudelle ympäristöministeriölle vuonna 1983.

Aluekehityksen edistäminen tuli ministeriön tehtäväksi 1980-luvulla ja hallinnon kehittäminen 1990-luvulla. Tämän lisäksi ministeriöllä on ollut ja on yhä iso joukko pienempiä tehtäviä.

Vuoden 2008 alusta tehtäviin tuli suuri muutos, kun alue- ja paikallishallintoasiat, hallinnon kehittäminen ja väestökirjanpitoasiat siirrettiin sisäasiainministeriöstä pois. Tilalle tulivat maa-

hanmuuttoa ja kotouttamista koskevat asiat, aiemmin sisäministeriön ja työministeriön hoitamia asioita yhdistettiin yhdeksi kokonaisuudeksi.

Näin vuonna 1809 annetuista tehtävistä sen ensimmäisen ja tärkeimmän, joka oli ”huolenpito yleisestä järjestyksestä, rauhasta ja turvallisuudesta yleisesti”, voi nyt sanoa edelleen luonnehtivan hyvin sisäasiainministeriön tehtäväkenttää, ehkä sillä erotuksella, että nyt tämä huolenpito ulottuu myös ja vähän erityisestikin maahanmuuttajiin. – Mutta silloin vuonna 1809 huolena ja harmina olikin enemmän maasta pois lähteminen, mikä näkyy jo asetuksesta, mutta myös toimituskunnan raporteista. On onnellista, ja ehkä pieneltä osin myös toimituskunta-ministeriön ansiotakin, ettei tällaista ongelmaa enää nyt meillä ole.

²⁴⁾ Väyrynen 1969

Mikä on sisäasiainministeriön oikea ikä?

Sisäasiainministeriön sisällä syntyi vuonna 1942 väärinkäsitys, että ministeriön edeltäjä, siviilitoimituskunta, olisi perustettu vuonna 1869. Tämän väärinkäsityksen pohjalta sitten julkaistiin muistojulkaisu ministeriön 75-vuotisen olemassaolon kunniaksi vuonna 1944 ja siitä uusi 100-vuotisversio, niin kuin luultiin, vuonna 1969.²⁵⁾ Käsitys levisi kyseisten julkaisujen myötä muihinkin historiateoksiin, eikä sitä kukaan tullut tarkistaneeksi.²⁶⁾ Myös ministeriön omat vuosijuhlat pidettiin vuoteen 2007 asti tämän käsityksen vallassa, sen mukaan tasavuodetkin laskien.

Asiasta tehtiin vuonna 2007–2008 sisäasiainministeriön sisällä kuitenkin uusi selvitys, jossa pystyttiin osoittamaan, että vuonna 1809 perustetun kansliatoimituskunnan tehtävät tulivat sellaisinaan siviilitoimituskunnalle, joten kyse oli pelkästään sen nimen muuttamisesta. Vuoden 1869 asetuksen valmisteluasiakirjat ”kammattiin” läpi, eikä niissäkään tullut esille mitään, joka olisi muuhun viitannut.²⁷⁾ Myös ennen vuonna 1944 julkaistuissa painetuissa lähteissä asiaa käsiteltiin selvästi vain nimenmuutoksena. Vaikkapa ”J. F.” (fil. tri Jaakko Forsman) kertoo ”Otavan isossa mustassa” Tietosanakirjassa (Helsinki 1912, IV osa, s. 307, hakusanassa ”Kanslia”) näin: ” – Suomessa 1809 perustettu hallituskonselji (senaatti) jaettiin Ruotsin k:n tapaan eri toimituskuntiin, joista yksi oli nimeltään kansliatoimituskunta (sittemmin siviilitoimituskunta).”

Valtiokalenterista ja senaatin matrikelista selvisi myös, että kansliatoimituskunnan johto ja muu virkamiehistö siirtyi 1869 sellaisenaan siviilitoimituskuntaan ja menosäännöstä eli budjetista, että myös täsmälleen samalla palalla.

Asian oikeasta laidasta pääsee myös selville sillä hämmästyttävän yksinkertaisella tavalla, että lukee 10.5.1869 annetun ”armollisen asetuksen” 7. §:n 3. momentin tekstin:

”Toimikunnat tulevat wasta nimitettäväiksi:
Siwili-Toimikunta,
Waltionwarain Toimikunta,
Kamari-Toimikunta,
Sotilais-Toimikunta,
Kirkollis-Toimikunta,
Maanwiljelys-Toimikunta”

’Wasta’ on tuossa merkityksessä ’vastedes’, ’tästä lähtien’, ruotsiksi vastaava kohta kuuluu: ”Expeditionerne kom-ma framdeles att benämas: [...]”. Eli, toisin ilmaistuna, toimituskuntia kutsutaan tästedes näillä nimillä. Voiko sitä, että vain nimitykset muutetaan, mutta muutoin entiset toimituskunnat jatkavat, juuri selvemmin sanoa? Itse asiassa kaikkien toimituskuntien nimiä oli vuodesta 1809 vähintään hiukan muutettu, sekä suomeksi että ruotsiksi.

Asiasta tehdyssä pitkäkössä muistiossa nämä perustelut esitettiin vielä yksityiskohtaisemmin ja myös se rekonstruoidtiin, miten väärinkäsitys sisäasiainministeriössä oli päässyt syntymään. Myös sana ”kanslia” oli aiheuttanut sekaannusta, kun myöhemmin (vuosina 1888–92) oli olemassa toinen ”kansliatoimituskunta” ja sen lisäksi vielä ”senaatin yleinen kanslia” (myöhempi valtioneuvoston kanslia). Nämäkin sekaannukset muistiossa oioittiin.²⁸⁾

Muistio lähetettiin Historialliselle Aikakauskirjalle, joka hyväksyi asian julkaistavaksi lehdessä.²⁹⁾ Kun perusteltu käsitys sisäasiainministeriön historian jatkuvuudesta vuosina 1809–2009 on näin kuitenkin hyväksytty esitettäväksi tieteellisen historian tutkimuksemme johtavassa aikakauslehdessä, voidaan sitä nyt pitää totena.

Vuoden 1809 ohjesäännössä kansliatoimituskunnan tehtävistä ensimmäisenä mainitaan ”huolenpito yleisestä järjestyksestä, rauhasta ja turvallisuudesta yleisesti”, samoin vuonna 1869 siviilitoimituskunnan kohdalla – ja tämä on yhä sisäasiainministeriön keskeinen tehtävä 200 vuotta myöhemmin vuonna 2009.

²⁵⁾ ST-SM 1944, ST-SM 1969

²⁶⁾ väärä käsitys esiintyy mm. teoksissa Paloposki 1972 ja Tiihonen - Tiihonen 1984. Seppo Tiihonen on henkilökohtaisesti kertonut tekijälle käsityksensä asiasta kuitenkin täysin muuttuneen. Itse asiassa juuri hän lähetti vuonna 2007 sisäasiainministeriölle vinkin, että asia kannattaisi selvittää.

²⁷⁾ KA 1869a, KA 1869b, KA 1869c

²⁸⁾ Muistio on julkaistu sisäasiainministeriön intranetissä. Se lähetetään kiinnostuneille pyydettyä sähköisessä muodossa.

²⁹⁾ Jokipii 2008

Ministeriön organisaation kehitys

Kanslia- ja siviili- ja sisäasiaintoimituskunnassa ja vielä sisäasiainministeriössäkin alussa oli niin vähän henkilökuntaa, että osastojakoon ei ollut tarvetta. Tehtävien määrän kasvaessa, niiden luonteen muuttuessa ja henkilökunnan lisääntyessä jako osastoihin tuli tarpeelliseksi. Osastojaosta eri vuosikymmeninä ja muusta organisoitumisesta esitetään tässä tiivistetty katsaus.³⁰⁾

Ensimmäinen osastojako sisäasiainministeriössä tapahtui vuonna 1926 jakamalla se kahteen vakinaiseen ja yhteen väliaikaiseen osastoon. Vakinaisia osastoja olivat **yleinen osasto** ja **poliisiosasto**, väliaikainen **rajavartioasiain osasto**.

Vuonna 1927 perustettiin väliaikainen **etsivää keskuspoliisia koskevien asioiden osasto**, joka oli samalla etsivän keskuspoliisin esikunta.

Vuonna 1935 uudistettiin organisaatiota siten, että yleisen ja poliisiasiainosaston lisäksi perustettiin **rajavartioasiain osasto**. Merivartiolaitoksen esikunta kuului vielä silloin jaostona poliisiosastoon.

Vuodesta 1940 toimi ministeriössä väliaikaisena osastona Siirtoväen huollon keskus, jonka nimi muutettiin 1944 **siirtoväen asiain osastoksi**. Osasto toimi vielä sodan jälkeenkin, kunnes näiden asioiden käsittely 1950 siirrettiin sosiaaliministeriölle.

Uudestaan uusittiin osastojakoa vuonna 1943, nyt osastoja tuli olemaan viisi: yleinen osasto, **kunta-asiain osasto**, poliisiasiainosasto, rajavartioasiain osasto ja **väestönsuojeluasiain osasto**. Poliisiosastossa toimivat jaostoina merivartiolaitoksen esikunta ja valtiollinen poliisi.

Pitkään toimittiin sitten tällä osastojaolla, vasta vuonna 1961 perustettiin uusi **paloasiain osasto**.

Jo vuonna 1962 perustettu **lääkintäasiain** toimisto muutettiin myös 1967 **osastoksi** – noin vuotta ennen, ennen kuin se ja sen asiat siirrettiin sosiaali- ja terveysministeriöön. Vuonna 1967 uu-

tena osastona syntyi **kaavoitus- ja rakennusasiain osasto**. Vielä ehdittiin perustaa **ympäristönsuojeluosasto**, ennen kuin kaksi viimeksi mainittua osastoa siirrettiin uuteen ympäristöministeriöön vuonna 1983.³¹⁾

Paloasiain osasto ja väestönsuojeluasiain osasto yhdistettiin vuonna 1975 pelastusosastoksi.

Vuoden 1991 asetuksen mukaan ministeriössä toimi **hallinto-osasto**, **kunta- ja aluekehitys-osasto**, poliisiosasto, pelastusosasto, rajavartioosasto ja **ulkomaalaiskeskus**.

Ulkomaalaiskeskus jaettiin myöhemmin niin, että muodostettiin erikseen ulkomaalaisosasto ja erillinen ministeriön alainen virasto, Ulkomaalaisvirasto. Kunta- ja aluekehitysosasto jaettiin myöhemmin kahtia.

Aluekehitysosasto yhdistettiin 2000-luvun alussa väliaikaisesti hallinto-osaston kanssa **alueiden ja hallinnon kehittämisosastoksi**. Sisäinen hallinto erotettiin osastosta kuitenkin myöhemmin erilliseksi, suoraan kansliapäällikön alaiseksi **hallintoyksiköksi**.

Vuoden 2008 alusta tapahtuneessa suuressa ministeriömuutoksessa alueiden ja hallinnon kehittämisosasto siirtyi osin uuteen perustettuun työ- ja elinkeinoministeriöön, osin valtionavarainministeriöön, johon myös kuntaosasto siirtyi. Työministeriöstä saatiin uusia tehtäviä ja henkilökuntaa ulkomaalaisasioissa, nyt muodostettiin **maanmuutto-osasto**.

Ministeriöiden työtä ministerin apuna ryhtyivät itsenäisyyden alusta johtamaan **kansliapäälliköt**. Alussa kansliapäällikön tehtäviä hoiti yleensä joku osastopäälliköistä, sivuvirkana oman tehtävänsä ohella. Vähitellen virasta muodostettiin, eri ministeriöissä eri aikaan, päätoiminen. Sisäasiainministeriössä tämä tapahtui viimeisenä vuonna 1972, jolloin tehtävään valittiin sitä jo pitkään sivutoimisesti hoitanut Arno Hannus.

³⁰⁾ Linna 1969,9-17

³¹⁾ Hannus 1986, 35)

Sisäministeriö ”äitimisteriönä”

”Äitimisteriö”-termillä tarkoitetaan tilannetta, jossa kanslia- tai siviilitoimituskunta tai sisäasianministeriö on tavallaan lähes ”synnyttänyt” uuden ministeriön ja tilannetta, jossa se on antanut hyvin suuren tehtäväkokonaisuuden toiselle ministeriölle, jossa vastaanottavan ministeriön tilanne on olennaisesti muuttunut.

Kouluasiat siirrettiin kansliatoimituskunnalta kirkollisasiain toimituskunnalle vuonna 1841, joka suuresti muutti jo silloin vastaanottavan toimituskunnan työn painopistettä, puhumattakaan myöhemmästä kehityksestä opetusministeriössä.

Kokonaan uusi ministeriö syntyi hetkeksi vuonna 1888, kun siviilitoimituskunta jaettiin ja osa tehtävistä siirrettiin kansliatoimituskunnalle. Vaikka kansliatoimituskunta lakkautettiin jo vuonna 1892, siirretyt asiat eivät juuri palanneet siviilitoimituskunnalle, vaan siirtyivät eteenpäin.

Köyhäinhoitoasiat siirtyivät siviilitoimituskunnalta pois kauppa- ja teollisuustoimituskunnalle, josta ne jatkoivat matkaansa vuonna 1917 perustetulle sosiaalitoimituskunnalle, joka kohta muuttui sosiaaliministeriöksi. Lääkintälaitos, joka oli ollut kansliatoimituskunnan tehtävien joukossa jo vuodesta 1809, siirrettiin (vaikka oli harkittu myös erillisen terveysministeriön perustamista) vuonna 1968 sosiaaliministeriöön, josta tuli sitten sosiaali- ja terveysministeriö.

Kaavoitus- ja asuntoasiat sekä ympäristönsuojelu siirtyivät vuonna 1983 perustettuun uuteen ympäristöministeriöön.

Vuoden 2008 alusta sisäasiainministeriö luovutti jo 1860-luvulta hallinnoimansa kunnallishallinnon asiat ja virallisesti vuodesta 1888 ohjaamansa lääninhallinnon valtionvarainministeriölle, ja aluekehityksen edistämisen uudelle työ- ja elinkeinoministeriölle.

Kuva: Sisäasiainministeriö

Sisäasiainministeriön ensimmäinen kansliapäällikkö Arno Hannus vastaanottamassa onnitteluja muutokuvansa paljastustilaisuudessa 5.12.1983. Kuvassa vasemmalta: Aulis Sileäkangas, Raimo Ilaskivi, Esko Pekonen, Paavo Pekkanen, Matti Luttinen, Arno Hannus, Annikki Hannus ja Tuomas von Boehm.

Ministeriö ja sota

Ministeriön 200-vuotiseen historiaan mahtuu myös useita sodan vuosia. Oltuaan 1809 liitossa Napoleonin kanssa Aleksanteri I joutui hänen kanssaan sotaan jo 1812. Tätä sotaa käytiin kaukana Suomesta, ja se vaikutti hallituskonseljin työhön vain vähän. Konselji joutui tosin, kun keisari ei asiassa saatu yhteyttä, kerran suomaan itse itselleen ”valtaluvan”, nimitysten uusimisen. Sodan jälkeen kansliatoimituskunnan, kuten muidenkin toimituskuntien, täytyi omalta hallinnonaltaan tehdä oma osansa keisarille 1816 tehtyyn hallintokertomukseen siitä, miten asiat olivat sotavuosien aikana menneet ja kehittyneet.³²⁾

Kun senaatin sotilastoimituskunta lakkautettiin vuonna 1841, osa sen tehtävistä siirrettiin kansliatoimituskunnalle. Niistä merkittävin oli sotilaallisten kiinteistöjen hoito, joka ei kansliatoimituskuntaa varsinaisesti sotkenut mukaan sotilasasioihin.

Krimin sota

Sen sijaan Krimin sodan aikana 1854–1855 kansliatoimituskunnan rooli muuttui merkittävästi. Siitä tehtiin sodan ajaksi ja hiukan sen ylikin, vuoteen 1856 asti, suoraan sodan johdosta erityisvaltuudet saaneen kenraalikuvernöörin alainen ”esikuntayksikkö”. ”Samainen sota aiheutti, että myös kansliatoimituskunta sai aivan erikoisen aseman Nikolai I:n hallituskauden lopussa [...] hallitsija, helpottaakseen kenraalikuvernöörin tehtäviä siviilihallinnon hoidossa, antoi käskykirjeellä jouluk. 18 p:ltä määräyksen, millä kansliatoimituskunnasta, [...] tehtiin kenraalikuvernöörin auttaja. Milloin kenraalikuvernööri hyväksi näki, oli toimituskunnan ryhdyttävä kirjeenvaihtoon maan siviiliviranomaisten kanssa ja annettava niille tieto kenraalikuvernöörin yleisten lakien perustuksella julkaisemista määräyksistä.[...] Niiden asioi-

den hoitoon nähden, jotka täten oli kansliatoimituskunnalle jätetty oli kenraalikuvernöörin kanslia senaatin kansliatoimituskunnan päällikön alainen.” Kun sodan aiheuttamat poikkeusolot kestivät vielä vuonna 1856 alkupuolelle, tämä järjesty, kuten myös kenraalikuvernöörin erityisvaltuudet, purettiin vasta toukokuussa 1856.³³⁾

Ensimmäinen maailmansota

Ensimmäinen maailmansota ei käytännössä ulottunut Suomeen, mutta Venäjän viranomaiset - jotka jo olivat suomalaisten suhteen epäluuloisia ”kutsuntalakkojen” löyhästä hoitamisesta - kiristivät valvontaa, mikä tapahtui osin siviilitoimituskunnan ohitse. Helsingin poliisilaitosta pyrittiin venäläistämään.

Jo vuosina 1903–1905 kokeiltu santarmilaitos perustettiin sodan aikana uudelleen, ja toimintaa johdettiin pitkälle Pietarin santarmiesikunnasta, vaikka menot suoritettiin Suomen valtion budjetista. Kyseessä oli poliittinen poliisi, jolla oli myös salainen agentuuri eli ”ohrana”, jolla oli asiamiehenä ja ilmiantajansa. Helsingissä olevan Venäjän laivaston vastavakoiluosasto toimi myös Suomessa.³⁴⁾ – Talon, jossa nykyisin toimii sisäasiainministeriön rajavartio-osasto, vanhat helsinkiläiset tuntevat yhä ”ohranan talona”.

Sisällissota

Suomen lyhyen sisällissodan aikana 1918 sisäasiaintoimituskunta ei asioihin mitenkään erityisesti vaikuttanut. ”Yleinen järjestys ja turvallisuus” oli mennyt, eikä ollut siinä vaiheessa toimituskunnan hallinnassa. Sota asetti virkamiehet, jotka eivät olleet paenneet valkoisten puolelle Vaasaan, hankalan henkilökohtaisen ratkaisun eteen.

³²⁾ Rauhala 1915, 110

³³⁾ Rauhala 1915, s. 296, 343

³⁴⁾ Aromaa 1959

Kuva: E. Sundberg, Haparanda, Museovirasto

Lapin evakuointia Lapin sodan aikana 1944.

Työpaikalle eli kansanvaltuuskunnan palvelukseen meneminen oli jo valinta, mutta niin oli kotiin jääminenkin. Helsinkiin jääneet virkamiehet piiloutuivat, eivätkä punaiset miliisimiehet heitä yleensä löytäneet.³⁵⁾

Talvi- ja jatkosota

Talvisodan aikana sisäasianministeriö johti väestönsuojelua, sotatoimialuetta lukuun ottamatta. Jatkosodan aikana väestönsuojelu alistettiin soti-

lasviranomaisille. Alistussuhteen muuttumisesta huolimatta hallinnolliset asiat hoidettiin edelleenkin siviilihallinnollista linjaa: sisäasianministeriö – lääninhallitukset – kunnan väestönsuojelulautakunta.³⁶⁾

Talvisodan yllätyksellisessä tilanteessa sisäasianministeriön vastuulle tuli sotatoimialueelta evakuoituneen väestön, ja kuten sittemmin osoittautui, siirtoväen sijoittaminen. Tehtävä jatkui jatkosodan aikana ja muotoaan muuttaen säilyi vuoteen 1950.

³⁵⁾ ST-SM 1944, 14

³⁶⁾ ST-SM 1969, 190-192

Henkilöstö

Koko toimituskuntavaihe ja ministeriössäkin vielä pitkälle 1900-luvulle asti pärjättiin nykyajan näkökulmasta jopa käsittämättömän pienellä henkilöstöllä. Kansliatoimikunnan koko henkilöstö sitä perustettaessa vuonna 1809 oli 12 henkilöä (kielenkääntäjät ml. 14) eikä virkamiesten määrä olennaisesti siitä koko suuriruhtinaskunta-aikana muuttunut.

Sääty-yhteiskunta

Kansliatoimituskunnan perustamisvaiheessa vuonna 1809 ja pitkälle siitä eteenpäin elettiin yhä sääty-yhteiskunnan aikaa. Ylempien säätyjen erikois-asemaa ei arvosteltu, sitä pidettiin itsestään selvänä, suorastaan Jumalan säätämänä järjestyksenä.³⁷⁾

Jumala yhteiskuntajärjestyksen säätäjänä oli tietysti aikakautensa poliittista puhetta, jolla haettiin etuoikeuksille rakentuvalla järjestelmällä legitimitettä, jota ei voitu saada muualta. Tämän yhteiskuntateorian mukaan ylemmät säädyt, erityisesti aateli, oli saanut sekä muita enemmän oikeuksia että kyvykkyyttä niiden hoitamiseen, eikä aatelin asemaa valtakunnan hallinnossa todellakaan tarvinnut sen enempää puolustella tai selitellä.

Kun senaattia koottiin, oli myös itsestään selvää, että se koottiin juuri ylemmistä säädyistä. Asiaa mitenkään erityisesti puolustelematta ensimmäisessä johtosäännössä säädettiin jopa, että puolet senaatin jäsenistä on valittava aatelisten joukosta. Tämä säädös pysyi sitten pitkään voimassa, vaikka käytännössä sitä usein kierrettiin aateloimalla tarvittaessa alempiin säätyihin kuuluva, mutta senaattoriksi haluttu, kyvykäs mies.

Senaattorien lisäksi myös senaatin virkamiehet tulivat aivan yhteiskunnan yläkerroksista. Kun lisäksi ylempi kerrostuma, yläluokka, oli Suomessa vielä hyvin pieni, olivat senaattorit ja virkamiehet vahvasti myös sukulaisuussuhtein yhteydessä toinen toisiinsa. ”Laulu 20 perheestä” 1960-luvul-

Keisarillisen Suomen senaatin pieni univormu vuodelta 1810.

la yritti kuvata yhteiskunnallista tilannetta silloin, mutta sama laulu olisi ollut 1860-luvulla (ja aiemmin) poliittista eliittiä kuvatessaan hyvin osuva. 1860-luvulla oli jopa mietittävä, pitäisikö olla erillinen säännös, ettei senaatin jäsenenä saa olla isä ja poika tai kaksi veljeä.³⁸⁾

Senaatin 1800-luvun virkamiesten asema näkyi ja sitä korostettiin myös heidän palkkauksessaan. Esimerkkinä tässä tiedot kansliatoimi-

³⁷⁾ tästä ja seuraavasta, ks. Wirilander 1974

³⁸⁾ Palmen 1915, 459

tuskunnan vuosipalkoista menosäännöstä (eli valtion budjetista) vuodelta 1846, ruplia:

esittelijäsihteeri (palkka 1285, pöytärahoja 428, yhteensä)	1714
protokollasihteeri (palkka 610, pöytärahoja 260, yhteensä)	860
rekistraattori (kirjaaja)	600
kanslisti	342
kopisti	214
vahtimestari	128

Senaattorin palkka oli samassa menosäännössä 1714 ruplaa.³⁹⁾ ”Pöytärahat” olivat eräänlaista päivärahaa, jotka oli tarkoitettu niihin kuluihin, jotka ”säädynmukaisen” elämän velvollisuuksien täyttämiseksi johtuivat. Korkean virkamiehen ei pitänyt olla eikä myöskään näyttää köyhältä.

Näitä palkkoja voi verrata tavallisen kansan tuloihin, kun muistaa, että jo senaatin vahtimestarin virka oli hyvin haluttu, ja sen palkka työmiehen palkkaa paljon parempi. Kun vielä muistaa, että tuloihin ei kohdistunut nykyaikaista progressiivista verotusta, epäsuhta rahvaaseen nähden oli selvä.

Virkamiehillä erityisasema

Erityisasemaa korostettiin monin tavoin, kuten tittelein, kunniamerkein ja aatelistarvoin. Pidettiin myös yllä erityistä virallista arvojärjestys- eli rankilistaa, joka julkaistiin asetuskokoelmassa ja määrättiin vielä luettavaksi kaikissa kirkoissa – mahtoi olla erityisen pitkästyttävää sen ajan muutoinkin pitkän jumalanpalveluksen yhteydessä. Kirkossa kuuluttaminen oli kyllä ajan tiedonvälitystä, johon oli totuttu eikä listaa tietenkään joka jumalanpalveluksessa luettu, ellei siihen ollut tullut muutoksia.

Senaatin virkamiehillä oli oikeus kuulla nämä kuulutukset ja jumalanpalvelus kirkon ensimmäisillä penkkiriveillä istuen. Arvosta ja titteleistä

Kuva: P.O.Welin, Suomen kansallismuseo

Kansliatoimituskunnan ensimmäinen päällikkö C.E. Mannerheim.

pidettiin myös tiukasti kiinni – oli loukkaus puhutella jotain ”herraksi”, jos hänellä oli korkea titteli. Omasta asemasta kiinnipitäminen ei tietysti itsessään estänyt sitä, etteivätkö virkamiehet olisi vilpittömästi ajatelleet myös isänmaan etua.

Oma lukunsa ja keinonsa rahvaasta erottautumiseen olivat siviiliunivormut, joista myös annettiin yksityiskohtaisia määräyksiä. Senaatin jäsenet ja virkamiehetkin käyttivät asemansa mukaista virkapukua aina 1900-luvun alkuun asti. Kun yleinen muoti alkoi muuttua, ei virkapuvussa haluttu myöhemmin enää liikkua kaupungilla, ja korkean virkamiehen päivä alkoikin usein sillä, että vahtimestari auttoi hänen ylleen virkapuvun.⁴⁰⁾

Virkamieheltä ryhdyttiin jo varsin varhain edellyttämään yliopistollista koulutusta, pelkkä sosiaalinen tausta ei riittänyt. Periaatteessa tämä kouluttautumistie olisi voinut demokratisoida virkamiesten rekrytointia, ellei myös tämä etenemistie olisi ollut niin täysin ylempien säätyjen tukkima. Virkakunta kehittyi sosiaaliselta koostumukseltaan tasaisemmin eri kansanryhmiä edustavaksi vain hitaasti, käytännössä tämä alkoi toteutua vasta itsenäisyyden aikana.

Erityisasema koski koko senaattia. Ajattelutapa kuvaa kansliatoimituskunnan ensimmäisen

³⁹⁾ KA 1846

⁴⁰⁾ tästä ja myös muusta senaatin vahtimestarin työstä, ks. Vahtimestari 1977

päällikön, senaattori C. E. Mannerheimin käsitys, jonka mukaan vain ylemmissä säätyläisluokissa oli tavattavissa ”sivistyneiden vanhempien istuttama syvempi siveellisyys, jonka tulee olla perustana todelliselle kelpoisuudelle julkisiin tehtäviin”.⁴¹⁾

Itsenäisyyden aika

Itsenäisyyden aikana sisäasiainministeriön – kuten koko valtioneuvoston – henkilökunnan määrä lähti kasvuun. Aluksi kasvu oli hidasta, eräänlainen hyppäys tapahtui 1960- ja 1970-luvun vaihteesta ja sen jälkeen kasvu on ollut rauhallisempaa. Luvuissa näkyvät myös tehtävien siirrot muihin ministeriöihin tai alaiseen hallintoon, joiinkin vuosikymmeninä määrä on myös laskenut. Alla taulukko, jossa vertailukohtana myös koko valtioneuvoston virkamiehistön määrä.

Sisäasiainministeriön henkilökuntaa ennen viimeistä ministeriöiden tehtävissä tapahtunutta muutosta oli vuoden 2007 lopussa 429 henkilöä, ja 1.3. 2009 henkilöstöä oli 380. Pyrkimys vähentää valtion henkilökunnan määrää nk. tuottavuusohjelman avulla koskee nyt ja tulevaisuudessa myös ministeriötä.

Naisvirkamiehet

Sisäasiainministeriön alkuvaiheen henkilöstön naisten määrästä ei ole tilastoja. Ensimmäinen naisvirkamies ministeriön palveluksessa oli Vilhelmiina Syrjälä, joka aloitti kirjaajana vuonna 1917 ja eteni urallaan, hoitaen jopa hetken aikaa nuoremman hallitussihteerin virkaa vuonna 1936.⁴²⁾

Alkuun naisia näyttää päässeen avustaviin tehtäviin, korkeammat virat säilyivät pitkään vain

Vuosi	1925	1939	1946	1956	1966	1977	1988	1991	1994
Sisäministeriö	22	51	32	57	100	299	246	316	335
Valtioneuvosto yhteensä	479	728	562	1354	1341	2834	4543	5075	5236

(Lähde: Suomen keskushallinnon historia 1809-1996, s. 642)

Kuva: Museovirasto

Ministeriön ensimmäinen naisvirkamies Vilhelmiina Syrjälä.

miesten hallussa. Nyt vuonna 2009 sisäasiainministeriön kansliapäällikön virkaa hoitaa nainen, Ritva Viljanen ja myös sen ”senaattorit” eli ministerit ovat naisia, sisäasiainministeri Anne Holmlund ja maahanmuutto- ja eurooppaministeri Astrid Thors. Nykyisestä henkilökunnasta naisia on 230 eli 61%.

Ei ole tietoa, onko C. E. Mannerheim sanonut jotain naisista virkamiestehtävissä, mutta luultavasti ei mitään, koska sellaisesta ei hänen aikanaan kerta kaikkiaan ollut esimerkkejä (mutta kylläkin naishallitsijoista, kuten Venäjän Katariina II:sta, jota vastaan Mannerheim oli nuoruudessaan sotinut).

⁴¹⁾ Tommila 2008, 166

⁴²⁾ ST-SM 1944, 336, jossa on Syrjälän lyhyt elämäkerta

Ministeriön alainen hallinto

Ministeriön vastuualueen muuttuessa on muuttunut myös ministeriön valvonnan alla oleva alempi hallinto. Tässä käydään läpi ne keskusvirastot, joiden perustamiseen ja ohjaukseen ministeriö on historiansa kuluessa osallistunut. Lyhyesti kerrotaan vuonna 2008 ministeriön ohjauksesta muualle siirtyneistä lääninhallinnosta ja väestökirjantpidosta ja sen jälkeen ministeriön alaisuuteen yhä kuuluvista virastoista ja laitoksista.

Keskusvirastot

Jo Ruotsin vallan aikana hallinto perustui keskusvirastoihin eli 1600-luvulla luotuun kollegiohallintoon. Kun Suomi 1809 irrotettiin Ruotsista, jäivät kaikki keskusvirastot tietysti Tukholmaan, ja niitä oli ryhdyttävä perustamaan Suomen suuriruhtinaskuntaan. Eräs ensimmäisistä oli Collegium Medicum, sittemmin lääkintöhallitus. Se tuli kansliatoimituskunnan alaisuuteen, jossa se sittemmin myös pysyi vuoteen 1968 asti, jolloin sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö sai sen huomaansa.⁴³⁾

Kahdensadan vuoden aikana muita toimituskunnan/ministeriön alaisia keskusvirastoja on ehtinyt olla hyvinkin useita ja erilaisia. Suuri osa niistä on sittemmin ministeriöiden tehtävien uudelleenjakamisen myötä siirtynyt lääkintöhallituksen tavoin muiden ministeriöiden alaisuuteen. Tällaisia ovat

- yleisten rakennusten intendentinkonttori (yleisten rakennusten ylläpito, rakennushallitus, Valtion kiinteistölaitos)
- postin johtokunta, postivirasto
- ojenuslaitosten ja vankeinhoidon eri hallitukset
- Valtionarkisto (Kansallisarkisto)
- painoasian ylläpito (lakkautettiin 1919)
- Tilastollinen päätoimisto (Tilastokeskus)
- asuntopoliittinen.

Lääninhallitukset

Suomen siirryttyä Venäjän vallan alle Venäjä kunioitti voimassaolevia lakeja, ja myös lääninhallituksia hallintoelimiä. Noin kahden vuoden ajan maata hallittiin niiden kautta, ne olivat suoraan kenraalikuvernöörin ja sen kanslian alaisia – ja esitettiin jopa ehdotus, että tämä käytäntö olisi jätetty pysyväksi, mutta sitten kuitenkin kenraalikuvernööri Barclay de Tolly käänsi kelkkaansa, ja ryhtyi hallituskonseljin perustamisen aktiiviseksi puolustajaksi.

Lääninhallitusten asema maan hallinnossa säilyi hyvin keskeisenä hallituskonseljin perustamisen jälkeenkin. Jopa valtion menosäännössä (budjetissa) pääluokkana olivat läänit 1860-luvulle asti, jolloin vasta siirryttiin nykyiseen käytäntöön, jossa pääluokkina olivat ministeriöiden mukaiset hallinnonalat.

Alussa – ja vieläkin – lääninhallitukset saivat ohjeensa eri toimituskunnilta ja lähettivät suoraan eri toimituskunnille raporttinsa eri asioista. Mutta lääninhallitukset eivät alussa olleet hallinnollisestikaan yhden toimituskunnan alaisia. Vasta vuonna 1888 asetuksessa määrättiin, että läänien

Tämän historiikin valmisteluvaiheessa ministeriön viestintäyksiköstä tuli kirjoittajalle kysymys, löytyisikö 1800-luvulta jotakin esimerkkiä värikkäistä kiistakirjoituksista lehdistössä, jotka olisivat koskeneet siviilitoimituskuntaa. Lupasin etsiä, mutta jo hetken kuluttua soitin kysyjälle takaisin, ja kerroin, että etsintä olisi ilmeisen toivotonta: 1800-luvulla siviilitoimituskunta oli ylimpänä valvojana painoasiain ylläpitoa, joka vastasi sensuurista.

⁴³⁾ Forsius

Kuva: Museovirasto

Maaherrojen kokous vuonna 1932 sisäasiainministeri E. von Bornin johdolla (kuvassa edessä pöydän päässä).

hallintoa koskevat asiat olivat senaatissa siviilitoimituskunnan tehtävänä. Näin olikin vuoden 2007 loppuun asti, jolloin lääninhallitukset siirtyivät valtionvarainministeriön alaisuuteen.

Lääninhallintoon asetetut toiveet ovat vaihdelleet rajusti vielä viime vuosikymmeninä. 1980-luvulle saakka lääninhallitukset nähtiin välineinä aluepoliittisten tavoitteiden saavuttamisessa ja ponnekkaasti ajettiin myös uusien läänien perustamista.⁴⁴⁾ Lääninhallituksille myös delegoitiin tehtäviä keskushallinnolta. Sitten niiden rinnalle syntyi muita alueellisia organisaatioita ja lääninhallitusten tehtäviä haluttiin siirtää niille tai vähentää. Läänien lukumäärää myös vähennettiin niitä yhdistämällä 1990-luvun lopussa. Vuoden 2010 alusta lääninhallitusten 370-vuotinen historia tulee päätökseensä, kun lääninhallitukset lakkautetaan ja uusi valtion aluehallinto aloittaa toimintansa.

Väestökirjanpito

Väestökirjanpidolla on Suomessa hyvin vanhat juuret aina 1500-luvulle asti. 1800-luvun alussa tehtävä kuului jo virallisesti henkikirjoittajille, vaikka papistolla oli vielä velvollisuus heitä tässä tehtävässään auttaa. Kirkon ja valtion työnjaon epäselvyys asiassa kuitenkin jatkui aivan 1900-luvun loppupuolelle asti, jolloin vasta saatiin aikaan atk-pohjainen väestön keskusrekisteri, johon kaikki Suomessa asuvat merkitään, uskontokunnasta riippumatta.

Keskusrekisteristä vastaa vuonna 1969 perustettu Väestörekisterikeskus ja sen päivittämisestä henkikirjoittajien toimistojen pohjalta syntyneet maistraatit. Nämä kuuluivat sisäasiainministeriön hallinnonalan virastoihin vuoteen 2007 asti, mutta siirtyivät 1.1.2008 valtionvarainministeriön ohjattaviksi.

⁴⁴⁾ vrt. Hannus 1986, 62-82

Poliisi

Lähes koko suuriruhtinaskunta-ajan poliisitoimi oli kunnallista toimintaa, jota valtio eli kanslia- ja siviilitoimituskunta kyllä ohjasi erilaisin määräyksin ja merkittävillä valtion tuilla. Vähitellen tehtiin päätöksiä suurempien kaupunkien poliisilaitosten kustannusten korvaamisesta valtion varoista. Jo vuonna 1892 senaattia koskevassa asetuksessa ”poliisikamarit” ”luetaan” siviilitoimituskuntaan, eli sen alaiseen hallintoon.

Poliisin lopullinen valtiollistaminen toteutui kaupunkipoliisin osalta kuitenkin vasta 1903 – 1904 ja maalaispoliisin osalta vasta itsenäisyyden aikana vuonna 1925.⁴⁵⁾ Ennen vuotta 1959 perustetut vanhat kaupungit olivat kuitenkin velvollisia maksamaan kolmanneksen poliisilaitostensa menoista vuoteen 1977 saakka, jolloin velvoitteita

alettiin asteittain purkaa. Helsingin kaupunki maksoi viimeisen erän poliisilaitokselleen vuonna 1984.⁴⁶⁾

Itsenäisyyden aikana poliisilaitosten tueksi syntyi sitten useita virastoja ja laitoksia. Vuonna 1918 perustettiin poliisikoulu ensin Helsingin poliisilaitoksen yhteyteen, mutta se siirrettiin sittemmin suoraan sisäasiainministeriön alaisuuteen, jolloin siitä tuli Valtion poliisikoulu. Vuonna 1926 perustettiin rikostutkimuskeskus. Valtion poliisikoiralaitos perustettiin vuonna 1918 ja tuli ministeriön välittömään alaisuuteen vuonna 1928. Rikostutkimuskeskus, keskusrikospoliisin edeltäjä, perustettiin vuonna 1926.

Vuonna 1939 perustettiin läänien rikospoliisikeskukset. Vuonna 1955 rikostutkimuskeskus ja Uudenmaan läänin rikospoliisikeskus yhdistettiin keskusrikospoliisiksi, jonka tehtävänä oli vastata

Kuva: Poliisimuseo

Poliisimies 1950-luvulla yhdessä ensimmäisistä poliisi-tunnuksin varustetuista autoista.

⁴⁵⁾ Jarva 1969, 128

⁴⁶⁾ Keskinen & Silvennoinen 2003, 347

rikostutkinnasta ”erityisesti vaikeimmin selvitetävien ja laajoilla alueilla yhtäaikaaisesti ilmenevien rikosten osalta”. Vuonna 1967 siihen yhdistettiin loput läänien rikospoliisikeskukset.

Etsivä keskuspoliisi perustettiin vuonna 1919 ja sitä järjesteltiin uudelleen vuonna 1927. Järjestelyt olivat kuitenkin yhä aina väliaikaisia ja EK:n asemasta käytiin poliittista kädenvääntöä. Vuonna 1937 virasto sai uuden johtosäännön ja nimen, valtiollinen poliisi (Valpo). Valpo aloitti toimintansa tällä nimellä vuoden 1938 alusta, ja toiminta myös lopullisesti vakinaistettiin.⁴⁷⁾ Myöhemmin 1949 - värikkäiden tapahtumien jälkeen - nimeksi tuli suojelupoliisi (Supo).

Liikkuva poliisi perustettiin aluksi Helsingin poliisilaitoksen yhteyteen vuonna 1930 osastona, mutta toimi jo vuosina 1933 – 1937 valtakunnallisella tasolla. Se mm. valvoi tehostetusti rannikkoa estääkseen alkoholin salakuljetusta. Vuonna 1944 perustettiin sitten virallisesti valtakunnallinen liikkuva poliisi eli LP. Merivartiolaitos sai alkunsa 1930 ministeriön poliisiosaston alaisuudessa, mutta siirrettiin 1944 rajavartiolaitokseen.

Poliisin tekniikkakeskuksen lähtökohtana olivat poliisivarikot. Poliisivarusvarikko perustettiin vuonna 1945 poliisikeskusvarikon nimellä. Eri vaiheiden jälkeen syntyi vuonna 1996 Poliisin tekniikkakeskus (PTK).

Vuosina 2000 – 2008 oli olemassa myös poliisin tietotekniikkakeskus. Sen pohjalta sisäasiainministeriön hallinnonalalle perustettiin 1.3.2008 lukien uusi yhteinen Hallinnon tietotekniikkakeskus (HALTIK).

Nyt poliisilla on menossa suuri hallintorakennemuutistus, nk. PORA-hanke. Kaksivaiheisen hankkeen ensimmäisessä vaiheessa keskityttiin paikallispoliisin aluejaotukseen sekä yhteistoiminnan kehittämistarpeisiin. Kihlakunnan poliisilaitokset lakkautettiin vuoden 2009 alussa ja tilalle perustettiin 24 uutta poliisilaitosta.

Toisessa vaiheessa hallintomalli muuttuu kaksiosaiseksi, ja perustetaan poliisin **keskushallintoviranomainen**, jonka tehtäväksi tulee operatiivisen poliisitoiminnan ohjaus ja poliisilaitosten ja

muiden poliisin yksiköiden tulosohjaus. Uuteen virastoon tulee siirtymään osa ministeriön poliisiosaston virkamiehistä ja nykyisin lääninhallituksesta olevista virkamiehistä.

Sisäasiainministeriön tehtäväksi jäävät poliisitoimen strateginen ja poliittinen ohjaus sekä tämän keskushallintoviranomaisen tulosohjaus.

Hankkeen tavoitteena ei ole pelkästään organisaation muuttaminen, vaan samalla pyrkimyksinä on mm. johtamisjärjestelmän selkeyttäminen, laadukas ja sujuva esitutkintayhteistyö syyttäjäviranomaisten kanssa ja erikoistumista edellyttävien tehtävien keskittäminen. Myös toimipaikkaverkostoa kehitetään. Uudistusten on määrä tulla voimaan 1.1.2010.

Rajavartiolaitos

Rajavartiolaitos on alusta saakka organisoitu hierarkkisesti, sotilaallisesti. Aivan alussa, vuosina 1918 – 1919, se olikin Suomen armeijan ylipäällikön alainen, mutta siirrettiin vuonna 1919 sisäasiainministeriön alaiseksi. Itsenäisyyden alkuvuosina rajavartiolaitoksen vastuulla oli käytännössä Suomen itäinen maaraja. Länsirajaa ja merirajaa vartioivat yhteistyössä poliisi, tulli ja puolustusvoimat. Merivartiolaitos oli sisäasiainministeriön poliisiasian osaston alaisena vuosina 1930 – 1944.⁴⁸⁾

Talvisotaan asti rajavartiolaitos oli jaettu läänneittäin neljään rajavartiostoon. Niitä johti rajakomentantti, joka sai ohjeensa ministeriön rajavartiokastajalta tai, toisissa asioissa, lääninsä maaherralta vuoteen 1934 asti, jolloin ohjaus keskitettiin ministeriön rajavartio-osastolle. Erityisjärjestelynä oli olemassa väliaikainen Kannaksen rajavartiosto, joka toimi yhteistyössä tullin kanssa, kunnes se vuonna 1936 vakinaistettiin ja muutettiin asemaltaan samanlaiseksi muiden vartiostojen kanssa. Vaikka peruskoulutusta tehtäviin saatiin puolustuslaitoksessa, erityinen rajavartiokoulu perustettiin 1933.

Vuonna 1945 organisaatiota muutettiin. Nyt oli olemassa rajavartiolaitoksen esikunta, joka sa-

⁴⁷⁾ Silvennoinen 2008a, 65

⁴⁸⁾ Sundbäck 2005

Kuva: Rajamuseo

Rajavartiostot saivat jo 1930-luvulla omat lippunsa. Kuvassa lipun nauлаustilaisuus. Oikealla rajavartiostojen päällikön apulainen, eversti Kaarlo Vaala.

malla oli ministeriön rajavartio-osasto, kaksi rajajääkärirykmenttiä, yksi erillinen, suoraan esikunnan alainen rajavartiosto, erillinen rajavartiosto Porkkalan alueella, merivartiorykmentti ja rajaliupseerikoulu.

Pariisiin rauhansopimuksen jälkeen 1947 organisaatiota muutettiin taas, nyt esikunnan komennossa oli 5 rajavartiostoa, kolme merivartiostoa, rajaupseerikoulu, rajajääkäriskoulu ja merivartiokoulu. Organisaatio perustuu suurin piirtein edelleen tälle pohjalle. Esikunnan alaisena on nyt neljä rajavartiostoa, kaksi merivartiostoa, vartiolentolaivue ja yhdistetty raja- ja merivartiokoulu.⁴⁹⁾

Pelastustoimi

Palontorjunta oli ollut kuntien ja kaupunkien vastuulla jo ammoisista ajoista. Kun kunnallisasiat 1860-luvulla tulivat de facto kansliatoimituskunnalle, mukana tuli myös kehittämismvastuu palotoimen osalta. Vuonna 1869 asia kirjattiin myös asetuksessa, siviilitoimituskunnan tuli ratkaista myös asiat, jotka koskivat kuntien ”rakennus- ja palotointia”.

Palontorjunta, väestönsuojelu, myöhempi pelastustoimi on organisatorisesti ollut ja yhä vielä on kunnallista toimintaa, jota ministeriö kuitenkin valvoo. Palo- ja pelastustointia edistämässä on ollut myös voimakas vapaaehtoistyön kenttä vapaa-palokuntineen. Myös palotoimen koulutus sai alkunsa vapaaehtoistyöstä, ja vielä 1933 palolain hyväksymisen jälkeen valtio antoi Palopäällystökoulun Suomen Palosuojeluyhdistyksen vastuulle.

Koulun kulut tulivat vuonna 1952 sisäasiainministeriön talousarvioon, mutta vasta 1960 kou-

⁴⁹⁾ ST-SM 1969, 207, Rajavartiolaitos 2007, 30

lu tuli kokonaan valtion hallintaan. Vuonna 1970 koulu muuttui Valtion palo-opistoksi. Eri vaiheissa tapahtuneiden toimintojen yhdistämisten jälkeen syntyi Pelastusopisto vuonna 1992. Palosuojelurahasto perustettiin väliaikaisena vuonna 1942, ja lopullisesti vuonna 1946.⁵⁰⁾

Hätäkeskustoimintaa varten perustettiin vuoden 2001 alussa sisäasianministeriön alainen Hätäkeskuslaitos, jota johdetaan yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Valtakunnallinen hätäkeskusuudistus tehtiin vuosina 2001–2005. Uudistuksessa aiemmin toisistaan erillään toimineet pelastustoimen kunnalliset hätäkeskukset ja poliisin hälytyskeskukset yhdistettiin valtion ylläpitämiksi 15 hätäkeskukseksi. Lisäksi Ahvenanmaalla on oma hälytyskeskuksensa, jonka kanssa tehdään yhteistyötä.

Maahanmuutto

Ulkomaalaisasioiden säätelyllä lakitasolla on Suomessa suhteellisen lyhyt historia: Suomen ensimmäinen ulkomaalaislaki säädettiin vasta vuonna 1983. Sitä ennen oli kyllä asetuksia, ensimmäinen jo vuodelta 1811 ja ensimmäinen itsenäisyyden ajan asetus on vuodelta 1919.⁵¹⁾

Etsivä keskuspoliisi ja valtiollinen poliisi kehittyi 1920-luvulta maan ainoaksi ulkomaalaisvalvonnan asiantuntijaorganisaatioksi. Sodanjälkeisen ajan kehityksen päälinja on sitten koko ajan kulkenut päinvastaiseen suuntaan ja siirtänyt vastuuta ulkomaalaisasioissa pois turvallisuuspoliisilta paikallispoliisiviranomaisten ja sisäasiainministeriön harteille.

Siviilitoimituskunnalle kirjattiin palotoimen kehittämismvastuu vuoden 1869 asetuksessa.

⁵⁰⁾ Juuti 1993, 85-90

⁵¹⁾ asian varhaisemmista vaiheista ks. Leitzinger 2008a, 2008a, Penttilä 2009

Passintarkastus oli pitkään valtiollisella poliisilla ja siirtyi vasta myöhemmin paikallispoliisille. Rajavartiolaitos tuli mukaan ulkomaalaisten passintarkastukseen 1992. Vuonna 1990 turvapaikatutkinta siirrettiin suojelupoliisilta paikallisille poliisilaitoksille. Helsingin poliisilaitoksen ulkomaalaisosasto oli välillä maan tärkein turvapaikkahakemusten käsittelijä, vaikka päätökset teki sisäasiainministeriö ja turvapaikkalautakunta.

Vielä 1969 asioiden hoitamiseen katsottiin riittävän ministeriön ulkomaalaistoimisto, jolla kyläkin oli palveluksessaan 34 henkilöä.⁵²⁾ Vuonna 1989 ulkomaalaisasioita varten perustettiin sisäasiainministeriön ulkomaalaiskeskus, jota hallinnoitiin suoraan sisäasiainministeriön yleisjohdon alaisuudessa. Vuonna 1995 perustettiin Ulkomaalaisvirasto (UVI) keskusvirastoksi ulkomaalaisasioissa. Vastuu maahanmuuttajien, pakolaiset mukaan lukien, kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta oli vuodesta 1997 ollut työministeriöllä. Sitä ennen vastuu oli ollut sosiaali- ja terveysministeriöllä ja sosiaalihuollolla.

Vuoden 2008 alusta maahanmuuttoa ja kotouttamista koskevat asiat keskitettiin sisäasiainministeriölle, ja Ulkomaalaisvirasto muuttui Maahanmuuttovirastoksi (lyhenteenä MIGRI). Sisäministeriön alaisuuteen siirtyivät myös Etnisten suhteiden neuvottelukunta, syrjäntälautakunta, turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskukset ja ulkomaalaisten säilönnötoyksikkö. Lisäksi välittömästi kansliapäällikön alaisuuteen perustettiin oikeusyksikkö yhdenvertaisuuslain mukaisia yhdenvertaisuus- ja syrjäntäkysymysten yhteensovittamistehtäviä varten. Ministeriön yhteydessä toimii myös Vähemmistövaltuutetun toimisto.

Kuva: Maahanmuuttovirasto

Ulkomaalaisviraston perustamisjuhlallisuuDET
2.3.1995 Valtioneuvoston juhlahuoneistossa.

Kuva: Maahanmuuttovirasto

Sisäasiainministeriön ulkomaalaisosaston päällikkö Risto Veijalainen ja Ulkomaalaisviraston ensimmäinen johtaja Mielikki Tenhunen Ulkomaalaisviraston perustamisen juhlatilaisuudessa 2.3.1995 Valtioneuvoston juhlahuoneistossa.

⁵²⁾ ST - SM 1969, 280

Dramaattisia vaiheita

Hallinnon työ on – jonka jo sen nimitys melkein kertoo – yleensä hallittua, tasaista ja vailla yllätyksiä. Kuitenkin 200 vuoden aikana on joskus kuulunut sisäasioita hoitavan toimituskunnan ja ministeriön vaiheisiin tavallista enemmän dramaattikkaa.

Tässä seuraavassa esitetään näistä tilanteista vain muutamia välähdyksiä. Hyvin usein epätavallinen tilanne on saanut alkunsa Suomen ulkopuolelta, mutta silti siihen on joutunut vastaamaan sisäasioista huolehtiva taho.

Järjestysvalta ja poliittinen kuohunta 1900-luvun alussa

Poliittisesti kuohuvina 1900-luvun alun vuosikymmeninä järjestysvalta oli välillä osin tai kokonaan poissa siviilitoimituskunnan hallinnasta. Siviilitoimituskunnan kertomuksen mukaan siviilitoimituskunta myönsi työnväenluokasta koostuneelle suojeluskunnalle avustusta 160.000 markkaa siitä hyvästä, että suojeluskunta ylläpiti järjestystä yleislakon aikana 1905. Samoin kertomuk-

Suurlakko, kolmas päivä. Keisarillista manifestia luetaan.

nessa todetaan, miten Hänen Keisarillinen Majesteettinsa, kuultuaan, että virkamiehiä oli suurlakon aikana jossain estetty virkansa toimittamisesta, oli kehottanut senaattia ryhtymään toimenpiteisiin, ettei tämä enää toistuisi.

Myöhemmin samassa kertomuksessa kerrotaan Viaporin kapinan aikana 1906 Helsingissä toimineesta ”punasesta kaartista”. Kertomus korostaa, että ”vaikkei sanottu yhdistys ollutkaan hankkinut itselleen säädettyä perustamislupaa, niin ei sen olemassaoloa vastaan viranomaisten puolelta ollut pantu mitään estettä, koska yhdistyksen tarkoituksena oli ilmoitettu olevan järjestyksen ylläpitäminen työväen kokouksissa”.

Yhdistys oli kuitenkin ajautunut tekoihin, jotka olivat ”törkeitä rikoksia yleistä turvallisuutta vastaan”, ja sen vuoksi senaatti määräsi, ettei se enää saanut missään jatkaa toimintaansa. Heti tämän jälkeen vuonna 1906 tuli myös Helsingin poliisilaitoksen lakko, jonka aikana järjestysvalta oli suojeluskaarteilla. Se saatiin vielä lopetetuksi ja laillinen järjestys palautetuksi.⁵³⁾

Mutta sitten vuonna 1917 kaikki repesi. Tilanne ei enää ollut hallituksen käsissä. Kaarteja oli kahden ”värisiä” eivätkä ne olleet yhteistyökykyisiä. Venäläisestä sotaväestäkään ei ollut kuin haittaa. Tapahtumat menivät kulkuaan, vuoden 1918 alusta syttyi ”kapina”, kansalaissota, tunnettuine traagisine vaiheineen ja seurauksineen.

”Kapinan” jälkeen sisäasiaintoimituskunnankin virkamiehet palasivat virkapaikalleen Senaatin-taloon, joka oli kurjassa kunnossa. Oma ikävä jälkiselvittelynsä oli siinäkin, että punaisen hallituksen, kansanvaltuuskunnan kanssa vähäisessäkin yhteistyössä olleet virkamiehet erotettiin toimestaan, vahtimestareita myöten.

Kuvat: Museovirasto

Ministeri Ritavuoren hautajaiset 1922.

Heikki Ritavuoren murha 1922

Sisäasiainministeri Heikki Ritavuori ammuttiin kotiovelleen Töölössä 14.2.1922. Murhaaja saatiin heti kiinni. Oikeudenkäynnissä murhaaja kertoi toimineensa yksin. Murhan motiivi oli poliittinen ja liittyi Ritavuoren toimintaan sisäasiainministerinä ja rajavartiolaitoksen päällikkönä.

Ritavuori oli muun muassa – täysin presidentti Ståhlbergin ohjeiden mukaisesti – kieltänyt vapaaehtoisten sotilaiden, aseiden ja elintarvikkeiden pääsyn Neuvostoliiton rajan ylitse Itä-Karjalaan, mikä sai eräät oikeistolehdet aloittamaan kiivaan arvostelukampanjan häntä kohtaan. On myös arveltu, että murhatyön taustalla olisi ollut laajempi salaliitto. Murhaaja asianajajineen vetosi myöhemmin osittaiseen syntakeettomuuteen, jonka oikeus sittemmin tuomiossaan hyväksyi. Sisäasiainministeriön perustettiin tilapäinen hautauskanslia, ja sen avulla järjestettiin itsenäisen Suomen ensimmäiset valtiolliset hautajaiset, joiden järjestelyistä tulikin sitten malli myöhemmille.⁵⁴⁾

⁵³⁾ Virtanen 1969

⁵⁴⁾ Niku 2004

MINISTERI RITAVUOREN HAUTAJAISET

Valtioneuvoston jäsenet julkituovat Nikolainkirkon portaita surunvalittelunsa vainajan leskelle ja hänen lapsilleen. Vasemmalla pääministeri Vennola, kädestä pitäen tervehtimässä solaministeri Jalander.

Soikiassa: Valtioneuvoston jäsenet, ministerit Pullinen, Helminen, Holsti, Vennola, Kallio, Jalander, Ryti ja Liakka kantamassa arkkua ruumisvaunuista kirkkoon.

Eduskunnan jäsenet astumassa kirkkoon.

Presidentti puolisoineen saapuu surutilaisuuteen.

Kuva: Rajavartiolaitos

Pirtutakavarikko Porkkalan alueella 1930-luvulla.

Kieltolaki

Jo suuriruhtinaskunnan aikana eduskunta oli hyväksynyt lain alkoholijuomien kieltolaista Suomessa ja tehnyt siitä useita esityksiä keisarille. Keisari oli kuitenkin hylännyt lait. Suomen itsenäistyttyä ei tällaista estettä ollut ja kieltolaki tuli voimaan. Osoittautui kuitenkin, että se ei nauttanut kansan valtaenemmistön kannatusta ja sitä rikottiin yleisesti. Salakuljetus – saksalaisten ja virolaisten myötävaikutuksella – lähti heti vauhdikkaasti käyntiin. Alkoholinkäyttö ei loppunut, joidenkin arvioiden mukaan jopa kasvoi.

Sisäasiainministeriön ja poliisin täytyi tietysti valvoa epäsuositunkin lain noudattamista. Salakuljetuksen torjunnassa juuri ministeriöllä olikin tuolloin keskeinen asema. Merivartiolaitosta johdettiin vuodesta 1930 ministeriön poliisiosaston merivartiojoasto, jonka käytännössä päätehtävänä oli silloin torjua viinan salakuljetus kansainvälisillä

vesillä kelluvista ulkomaisista laivoista tai Viron rannikolta.

Merivartiojoaston johtaja Väinö Miettinen kuvaa⁵⁵⁾ suorastaan innoittuneesti ja vauhdikkaasti sitä, miten ”heti alussa todettiin, että salakuljetusta vastaan oli sovellettava merisodan perussääntöjä” ja miten sitten lopulta eri keinoin, mm. legendaarisilla VMV-veneillä salakuljettajat lopulta nujerrettiin. Merivartiolaitoksen perustamisen syynä oli nimenomaan se, ettei tullu kyennyt yksin estämään salakuljetusta.

Taistelussa auttoi kyllä sekin, että kieltolaki kumottiin neuvoa antavan kansanäänestyksen jälkeen – vaikka kaikki rannikkopitäjät sen säilyttämistä äänestyksessä vankasti kannattivatkin. Helposti muistettava hetki 5.4.1932 klo 10, jolloin alkoholiliikkeet taas Suomessa avautuivat, ei kuitenkaan poistanut koko ongelmaa. Kun reitit ja yhteydet olivat syntyneet, viinan salakuljetus kannatti vieläkin sen verran, että se jatkui – koko ajan kyllä jyrkästi vähentyen – toiseen maailmansotaan asti.

⁵⁵⁾ Miettinen 1944

Juutalaispakolaisten luovuttaminen

Juutalaispakolaisten luovuttamistapaukset eivät olleet paljoa tai lainkaan esillä tapahtuma-aikanaan, mutta ne ovat surullinen luku ministeriön muutoin kunniallisessa historiassa.

Suomi oli jatkosodan aikana Natsi-Saksan ”aseveli”, jolloin myös epävirallisissa keskusteluissa saksalaisten kanssa tuli esiin ”juutalaiskysymys”. Suoria vaatimuksia Suomen juutalaisten tai Suomessa oleskelleiden juutalaispakolaisten luovuttamisesta ei varsinaisesti esitetty. Suomi ei luovuttanut omia juutalaiskansalaisiaan eikä yleensä luovuttanut tänne tulleita pakolaisiakaan. Jatkosodan aikana luovutettiin kuitenkin yhteensä 12 juutalaista pakolaista Gestapolle (näistä vain kaksi säilyi hengissä).

Ratkaisut teki silloinen sisäasiainministeri Toivo Horelli ja asian esitteli valtiollisen poliisin päällikkö Arno Anthoni. Asiaan yritettiin poliittisesti vaikuttaa ja siitä kirjoitettiin jonkin verran lehdistössä, mutta se ei auttanut. Jälkipyykissä Antho-

ni kyllä menetti virkansa ja sai varoituksen virkatoimissa osoitetusta varomattomuudesta, istui tosin tutkintavankeudessa, mutta häntä ei kuitenkaan tuomittu vankeusrangaistukseen.⁵⁶⁾

Tähän haavaan kaatoi suolaa Oula Silvennoinen väitöskirjassaan, jossa hän osoitti, ettei saksalaisten sota Suomen Lapissa ollut niin ”puhdasta” kuin on aiemmin luultu. Siellä käytettiin sotavankeja kohtaan samanlaisia sotalakien vastaisia menettelytapoja kuin Saksan muillakin rintamilla. Pahinta oli, että hän pystyi osoittamaan, vaikka asiakirjoja oli hävitetty, että suomalaiset, valtiollinen poliisi, oli tässä asiassa saksalaisten kanssa tiiviissä yhteistyössä.⁵⁷⁾

Valvottavia vasemmalla ja oikealla ”ensimmäisessä tasavallassa”

Nk. ensimmäisen tasavallan aikana 1920- ja 1930-luvuilla poliittiset ääriainekset aiheuttivat huolta sisäasiainministeriölle, sen alaiselle etsivälle keskuspoliisille ja muullekin poliisitoimelle sekä

Mäntsälän kapina.

⁵⁶⁾ Sana 2003, Rautkallio 1985, Silvennoinen 2008b

⁵⁷⁾ Silvennoinen 2008a

oikealta että vasemmalta. Toiminta painottui kommunistien vastustamiseen, mutta Lapuan liikkeen ja sen seuraajien myötä myös äärioikeistolaisten toimintaa valvottiin ja säädeltiin.

Mellakoita ja mielenosoituksia hajotettiin - vaikka ”Mäntsälän kapinan” tukahduttikin lopulta presidentti Svinhufvud ”äänialloilla” eli radiopuheellaan. Nk. puserolaki säädettiin, ja annettiin tiukat ohjeet mm. Suomen lipun käytöstä.⁵⁸⁾

Kapteeni Belovin murha 1944

Neuvostoliiton sotilaskolonna kulki yöllä Helsingin satamasta 3.11.1944 kohti Porkkalan vuokraaluetta, kun Lauttasaaressa tuntematon mieshenkilö tien sivusta ampui neljä laukausta, jotka osuivat kuorman päällä istuneeseen kapteeni Ivan Beloviin. Belov sai heti surmansa. Tästä syntyi Suomen historian valtavin poliisioperaatio, jonka kulku ja menestyksen puutetta erityisesti sisäasiainministeriö sai selitellä Liittoutuneiden valvontakomissiolle hotelli Tornissa päivittäin.

Asian tutkiminen oli kaksin verroin vaikeata, koska valvontakomissio oli antanut määräyksen, ettei asiasta saa kertoa mitään tiedotusvälineissä – silminnäkijät ja vihjeet oli etsittävä muilla tavoin. Yli 2 200 ihmistä kuulusteltiin, joitakin henkilöitä pidätettiin, mutta vapautettiin myöhemmin. Noin neljä viikkoa asiaa tutkittiin hyvin voimaperäisesti, sitten tutkijoiden määrää asteittain vähennettiin. Tapaus on edelleen selvittämättä.⁵⁹⁾

”Vaaran vuodet”

Monenlaisia huhuja oli liikkeellä kommunistien aseellisista vallankaappaussuunnitelmista vuosina 1947 – 1948, valtion ylintä johtoa myöten. Sisäasiainministeriö oli kohun keskellä: kommunistit olivat sodan jälkeen vallanneet valtiollisen poliisin ja sisäasiainministerinä oli kommunisti, Yrjö Leino.

Monia manööverejä tehtiin, mm. varastoitettiin aseita Tuomiokirkon kellariin. Huhujen todenpe-

räisyydestä kiistellään yhä, joidenkin näkemysten mukaan ne olivat täysin perättömiä, ja niitä levitettiin vain tulossa olevien vaalien takia. Tilanteen lopulta lauetessa Yrjö Leino menetti paikkansa ja Valpo järjestettiin kokonaan uudelleen, perustettiin suojelupoliisi.⁶⁰⁾

Konekaappaus 1977

Ensimmäinen Tupolev-lentokoneen kaappaus vuonna 1977 oli ennen kokematon tapaus. Kriisin selvittämiseen joutui keskeisesti mukaan sisäasiainministeri Eino Uusitalo ja hänen mukanaan ministeriö.⁶¹⁾ Kun vastaava kaappaus tapahtui vuonna 1990, se hoidettiin jo pelkin poliisivoimin, vaikkei se rutiinitapaus ollutkaan.

Tshernobyl 1986

Tshernobylin ydinvoimalaonnettomuus 26.4.1986 sattui lähes pahimpaan aikaan, viikonloppuna ja virkamiesliiton lakon aikana. Vaikka Suomeen tullut laskeuma ei aiheuttanut väestölle erityisen suurta vaaraa, asiasta syntyi tiedotuskriisi, johon myös sisäasiainministeriö ja ministeri Kaisa Raatikainen joutui mukaan.

Nk. ”suomettuneisuuden” ajasta oli vasta vähän aikaa, ja osaan tiedotusvälineistä ja kansasta levisi epäluulo, että Suomi ei ulkopoliittisista syistä halua kertoa koko totuutta asiasta. Tätä käsitystä vahvensi se sattuma, että laskeuman säteilyarvot olivat Ruotsissa tosiasiallisesti suuremmat kuin Suomessa.⁶²⁾

Koska oli heti ilmeistä, että Tshernobylin onnettomuus tulisi olemaan tiedotuksen kannalta poikkeuksellisen kiinnostava tapaus, sisäasiainministeriön aloitteesta käynnistettiin jo tilanteen aikana toukokuussa yhteistyössä Helsingin ja Tampereen yliopiston ja Yleisradion kanssa laaja tiedotustutkimusten sarja, jonka tuloksena syntyi neljä julkaisua.

⁵⁸⁾ Hietaniemi 1992, Silvennoinen 2008a

⁵⁹⁾ Niku 2003, Leskinen & Silvast 2001, Keskinen & Silvennoinen 2003

⁶⁰⁾ Hietaniemi 1992, 261-278

⁶¹⁾ asian vaiheet kuvaa yksityiskohtaisesti Forsberg 2003

⁶²⁾ Forsberg 2003

Kaksi neuvostoliittolaista kaapparia pakottivat Aeroflotin Tupolev 134-tyyppisen matkustajakoneen laskeutumaan Helsinki-Vantaan lentoasemalle 10.7.1977.

Kuva: Timo Palmu, HS/Lehtikuva

Jakomäen (Mikkelin) panttivanki-draama

Kun Helsingin Jakomäessä 8.8.1986 pankkiryöstön tehnyt ja siitä kiinni jäämässä ollut mies oli ottanut autoonsa panttivankeja ja vaatinut heistä lunnaita, alkoi kaksipäiväinen kiduttava tapahtumasarja. Tilanne päättyi lopulta traagisesti Mikkelin torin laidalla, kun autossa ollut valtava dynamiittipanos räjähti surmaten kaappaajan lisäksi myös kuljettajana toimineen panttivangin, Jukka Häkkisen.⁶³⁾

Poliisiin operaatiota johti sisäasiainministeriö, ja erityisessä paineessa päätöksenteossa (ja tiedotusvälineille vastaamisessa) oli silloinen poliisiylijohtaja Olli Urponen. Asiasta seurasi pitkä nk. ”jälkipyykki”.

Tsunami 2004

Yhtälailta pahimpaan mahdolliseen aikaan tapainpäivänä vuonna 2004 iski tsunami suomalais-tenkin suosimille loma-alueille Thaimaassa. Suomen viranomaiset, sisäasiainministeriö muiden mukana, joutuivat vastaamaan omaisistaan huolestuneiden ja lehdistön tiedusteluihin asiasta.

Sisäasiainministeriössä tapahtui mm. sisäinen tiedonkatko, kun julkisuuteen ilmoitettiin liian aikaisin internetosoite, jonka takana oleva palvelin ei kestänyt valtavaa kyselyiden määrää. Palvelin saatiin vaihdettua, mutta aikaa oli menetetty ja kritiikkiä julkisessa sanassa tuli. Suomeen arkuissaan saapuneet tsunamin uhrit sisäasiainministeriö otti lentokentällä vastaan lyhyellä, arvokkaalla seremonialla.

⁶³⁾ Keskinen & Silvennoinen 2004, 382

Kuinka ministeriön käytännön työ on muuttunut - ja ei ole

Kun nuori virkamies noin 200 vuotta sitten aloitti uransa kansliatoimituskunnassa, hän yleensä aloitti sen kopistin virassa. Se todellakin merkitsi sitä, että hänen oli puhtaaksi kirjoitettava ja kopioitava virheettömästi toimituskunnasta konseljnin (senaatin) yleisistuntoon meneviä ehdotuksia sekä toimituskunnan ja senaatin päätöksiä. Hyvä käsiala oli silloin ehdottoman tärkeä asia ja jos osasi olla myös huolellinen, selvisi työstään nopeammin, eikä tarvinnut käyttää ”raapevettä”.

Kun ehdotus tärkeästä, keisarille esiteltävästä asiasta oli valmis, se täytyi tietysti kääntää venäjäksi (tai ranskaksi). Jos se tahdottiin painetussa muodossa, se oli vietävä kirjapainoon. Sitten se täytyi lähettää Pietariin. Hevosia vaihtamalla kuriiri saattoi sen Helsingistä Pietariin toimittaa niinkin nopeasti kuin kahdessa vuorokaudessa.⁶⁴

Asia nopeutui huomattavasti, kun käyttöön saatiin juuri Krimin sodan alla optinen lennätin. Tieto oli Pietarissa perillä muutamassa tunnissa. Englantilaiset kuitenkin osoittivat optisen lennättimen heikkoudet ampumalla rannikolla olevia lennätinasemia rikki. Kun väliasema oli poissa pelistä, viesti ei enää edennyt. Niinpä kohta sodan jälkeen se korvattiinkin maailmalla jo yleisessä käytössä olevalla sähkölennättimellä.

Aluksi sähkölennätin oli vain sotaväen käytössä, mutta sitten käyttöoikeuksia laajennettiin valtionhallintoon ja varsin pian palvelua tarjottiin myös yleisölle. Siviilitoimituskunta oli sittemmin vuosina 1869 – 1888 vastuussa myös lennätinlaitoksesta Suomen suuriruhtinaskunnassa.

Tietotekniikan kehitys

Puhelimen tulosta kertoo Eero Koskimies (1944): ”Työvälineiden osalta on mainittava puhelimen

Kirjoitusvälineet 1898.

käytön yleistyminen ja tärkeys virkatoiminnassa. Sellainen on nykyään jokaisen valtioneuvoston esittelijän pöydällä, joidenkin kaksikin. Vuoden 1913 vaiheilla saattoi toimituskunnissa olla yksi ainoa puhelin, joka oli sijoitettu käytävään, jos kaikissa sitäkään. Se oli tarkoitettu virastojen välistä käyttöä varten. Siihen aikaan, jolloin katsottiin epäkohteliaisuudeksi kääntyä vieraan henkilön puoleen asiassa puhelimen välityksellä, ei tullut kysymykseen, että asiakas olisi ottanut puhelun senaattiin keskustellakseen esittelijän kanssa asiastaan. Nykyään tämä on jokapäiväinen ilmiö.”⁶⁵

Seuraavaksi virkamiehelle tulivat tutuiksi kirjoituskone, kopiokone, kaukokirjoitin ja telefaksi. 1980-luvulla tietokoneet ja tietoverkot tulivat osaksi sisäasiainministeriönkin arkipäivää sen uusissa tiloissa Kirkkokadulla. Muutosvastarintaa vähän oli, mutta vähitellen myös esittelijä oppi itse kir-

⁶⁴ Vahtimestari 1977, 58

joittamaan ainakin luonnoksen tekstinkäsittelyohjelmalla ja käyttämään sähköpostia. Diaari tuli sähköiseksi.

Sisäasiainministeriö on nyt ottamassa käyttöön sähköistä diaaria laajempaa järjestelmää, asiakäsittelyjärjestelmä ASDOa, joka lopulta voi merkitä sitä, että virastosta tulee ainakin lähes paperiton. Periaatteessa asia ehdotuksesta päätösasiakirjojen loppuarkistointiin asti voi tapahtua tietokoneen ”syövereissä”. Edistysaskeleita on kyllä tiellä paperittomaan toimistoon jo aiemmin, esimerkiksi suuria asiakirjoja ei enää postiteta, vaan jokainen voi ne halutessaan poimia verkosta – ja tulostaa ne sitten itselleen sieltä.

Jokaisella sisäministeriön hallinnonalalla on nykyisin käytössään sähköinen asiointikortti, jonka avulla voi sähköisesti ja luotettavasti tunnistautua niin tietoverkkoon kuin sähköpostin saajalle vaikka toisella puolella maailmaa. Sisäministeriö on tässä asiassa edelläkävijä ja muu hallinto on tulossa perässä. Hetken aikaa sisäasiainministeriöllä oli tästä kehityksestä ohjausvastuukin, ja se ehti silloin antaa koko julkista hallintoa koskevan ohjeen sähköisestä tunnistamisesta ja asioimisesta.

Entäpä asiain esittely ”senaatin plenumissa” eli nykyisin valtioneuvostossa? Siihen on jo yli 10

Kuva: Sisäasiainministeriö

Virastomestari Tuomo Tyllinen vie valtioneuvoston mappia ministerille helmikuussa 2009.

vuoden ajan ollut apuväline, PTJ-järjestelmä (valtioneuvoston päätöksentekojärjestelmä), joka on suuresti tehostanut ja rationalisoinut esittelyprosessia ja lakiehdotuksen käsittelyä siitä eteenpäin. Mutta kaikki ei ole siinäkään muuttunut – yhä vielä virastomestari kuljettaa istuntoon raskasta mappia, jossa kaikki käsiteltävät ehdotukset ovat paperilla, kuten hänen kollegansa 200 vuotta sitten.

Loppusanat

Vaikka itse sisäasiainministeriön Kirkkokadun toimitalo on moderni, suurin osa Kruununhaasta ja erityisesti Senaatintorin lähiympäristöstä on säilynyt hyvin samanlaisena kuin se oli yli 100 vuotta sitten. Kun sisäasiainministeriön virkamies aamulla kävelee työpaikalleen, hän näkee paljolti saman miljöön ja rakennukset kuin monet, monet virkamiespolvet häntä ennen. Historia – hyvine asioineen, huonoine asioineen, omituisuiksineenkin – näkyy täällä. Ja se on Suomen historiaa, ja Suomen hallintohistoriaa, jossa osana vuodesta 1809 asti on ollut myös sisäasiainministeriö.

Kuva: Sisäasiainministeriö

Nykyvirkamies matkaa työpaikalleen paljolti samassa miljöössä kuin edeltävät virkamiespolvet.

⁶⁵⁾ ST-SM 1944, 24

Sammandrag

Inrikesministeriet bildades 1809 med namnet kansliexpeditionen. Namnet ändrades till civil-expeditionen 1869, till inrikesexpeditionen 1917 och till inrikesministeriet 1918 efter att Finland hade blivit självständigt. Trots den märkvärdiga benämningen skulle kansliexpeditionen redan från starten 1809 framför allt och som sin förstnämnda uppgift sörja för allmän ordning och säkerhet – på samma sätt som inrikesministeriet enligt den nuvarande förordningen från 2007.

Till en början var ministeriet ett ”superministerium” för sin tid. Utöver den förstnämnda primära uppgiften som kom att kvarstå skulle det ha hand om nästan alla former av offentlig service. I början ansvarade kansliexpeditionen alltså för bland annat undervisningsväsendet, post- och skjutsväsendet, de offentliga byggnaderna, de allmänna vägarna och broarna, fattigvården och de allmänna välfärdsanstalterna, fängvården och främjandet av hälsa, medicinalväsendet och ett flertal mindre angelägenheter.

Småningom överfördes uppgifterna till andra (ofta nya) ministerier. Redan 1841 överfördes skolfrågorna från kansliexpeditionen till ecklesiastikexpeditionen, som därefter började utvecklas till undervisningsministeriet.

På 1860-talet började inrikesministeriet sköta uppgifter i anslutning till kommunalförvaltningen, och i samband med det även brandväsendet. Uppgifterna skrevs officiellt in i en förordning 1869. Genom samma förordning ändrades benämningen kansliexpeditionen till civilexpeditionen.

Mot slutet av 1800-talet ändrades expeditionens uppgifter ytterligare. De uppgifter som rörde sociala frågor, fängvården, post- och telegrafväsendet, de allmänna vägarna, broarna och de offentliga byggnaderna ersattes med ansvar för landets administrativa indelning och länsförvaltningen (1888). När polisen förstataligades i början av 1900-talet började den självfallet lyda under civilexpeditionen/inrikesministeriet.

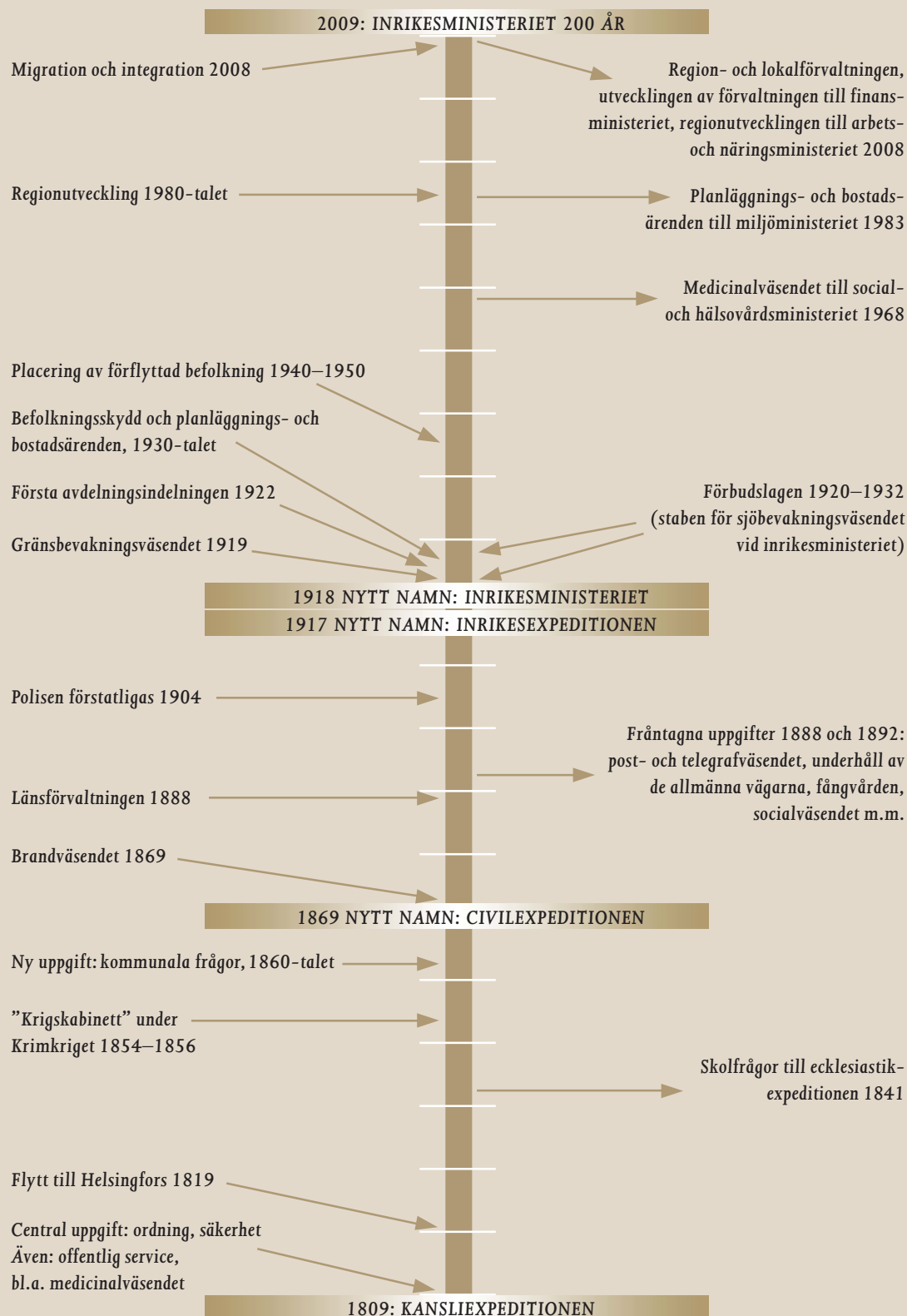
Gränsbevakningsväsendet, som uppkom i och med självständigheten, började lyda under inrikesministeriet 1919. Planläggnings- och bostadsärendena inkluderades på 1930-talet, likaså befolkningsskyddet. Främjandet av den regionala utvecklingen blev en uppgift för ministeriet på 1980-talet.

Medicinalväsendet, som länge hörde till ministeriets uppgifter, överfördes på social- och hälsovårdsministeriet 1968. Planläggnings-, bostads- och miljöskyddsangelägenheterna överfördes på det nya miljöministeriet 1983. Den senaste stora ändringen av uppgifterna genomfördes vid ingången av 2008 då regional- och lokalförvaltningsfrågorna, utvecklingen av förvaltningen och folkbokföringsfrågorna överfördes på finansministeriet och de regionala utvecklingsfrågorna på det nya arbets- och näringsministeriet. De ersattes med uppgifter i anslutning till migration och integration då uppgifter som tidigare sköttes av inrikesministeriet och arbetsministeriet slogs samman till en helhet. I dag är inrikesministeriet ett ministerium för inre säkerhet och migration.

Kansliexpeditionen inledde sin verksamhet i hyrda lokaler i köpman Richters hus i Åbo 1809. År 1819 flyttade kansliexpeditionen till Helsingfors. Där inhystes den i senatsborgen, senare statsrådsborgen, 1822. År 1981 flyttade inrikesministeriet in i en egen byggnad på Kyrkogatan. Ministeriet har dessutom filialer på Berggatan och Högbergsgatan. Expeditionens/ministeriets personalstyrka har ökat från ca tio personer på 1800-talet till omkring 400 tjänstemän i dag.

Ministeriets allmänt taget jämngråa historia inrymmer även några färgstarka skeden. Det var bl.a. ”krigskabinett” för Finlands generalguvernör under Krimkriget (det åländska kriget) 1854–55 och ledde direkt jakten på spritsmugglare under förbudslagens tid på 1920- och 1930-talet.

Utvecklingen i korthet 1809–2009

Summary

The Finnish Ministry of the Interior was set up in 1809 as the Administrative Department for General Management. In 1869, the name was changed to the Administrative Department for Civil Affairs, and in 1917, to the Administrative Department for Internal Affairs. In 1918, following Finland's independence, it became the Ministry of the Interior. Despite all the name changes, the Ministry has had, from its very inception in 1809, the maintenance of public order and internal security as its foremost objective - just as it does today after the Decree of 2007.

On its creation, the Department was the 'super-ministry' of its time. In addition to its security role - which remains its duty to this day - it was responsible for almost all public services. Thus, the Department was initially also responsible for education and training, post and transport services, public buildings, public roads and bridges, poor relief and public charitable institutions, the prison service, public health, the medicines institute and a host of other matters.

These duties were over time transferred to other (often new) ministries. In 1841, responsibility for educational matters was transferred from the Department for General Management to the Department for Ecclesiastical Affairs, setting it on the road to becoming the modern Ministry of Education.

In the 1860s, the Department for General Management started to deal with matters relating to municipal government, and in this connection assumed responsibility for fire services across the country. These duties were officially acknowledged in a Decree of 1869. In the same Decree, the Department was renamed the Department for Civil Affairs.

At the end of the nineteenth century, the Department's duties changed again. Those relating to social affairs, the prison service, the postal and telegraph service, public roads, bridges and public buildings were taken away, and the Department was given responsibility for setting the country's administrative boundaries and for provincial administration (1888). When a national police service was set up in the early 1900s, it fell, unsurprisingly, under the Department for Civil Affairs.

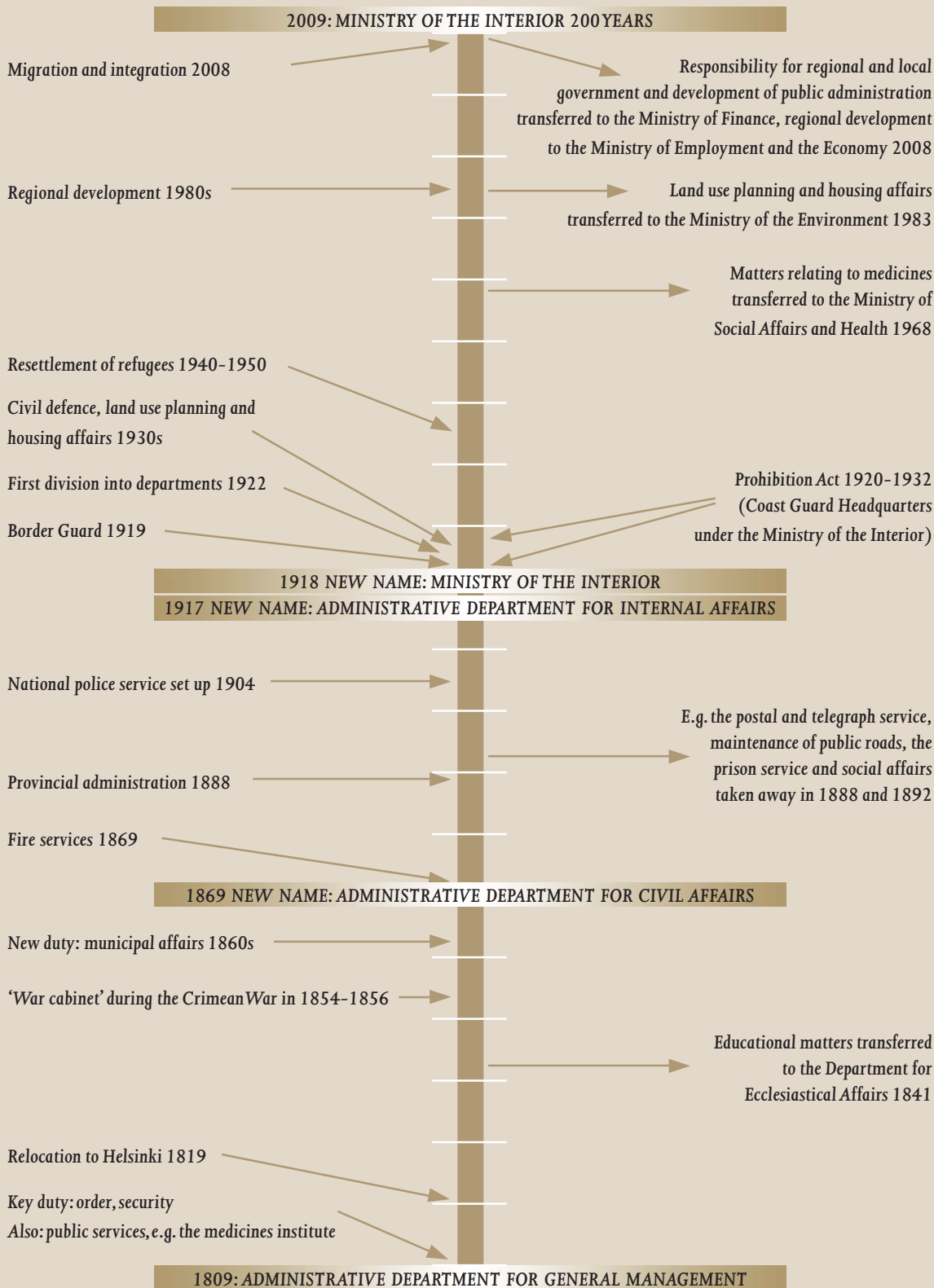
The Border Guard, which was established following Finland's independence, came under the Ministry of the Interior in 1919. In the 1930s, responsibility was assumed for land use planning, housing affairs and civil defence. Promotion of regional development became the task of the Ministry in the 1980s.

The Ministry had, for many years, responsibility for the medicines institute but in 1968 this was transferred to the Ministry of Social Affairs and Health. Matters relating to land use planning, housing and environmental protection were reassigned to the new Ministry of the Environment in 1983. The last major change in the Ministry's duties took place at the beginning of 2008 when issues relating to regional and local government, development of public administration, and population registration were transferred to the Ministry of Finance and questions relating to regional development to the new Ministry of Employment and the Economy. Migration and integration matters were brought together under one roof at the Ministry of the Interior. Previously these matters had been handled jointly by the Ministry of the Interior and the former Ministry of Labour. Now, in 2009, the Ministry of the Interior is effectively the ministry for internal security and migration.

The Department for General Management became operational in 1809 and was first located in the rented premises at Richter's House in Turku. In 1819, the Department was relocated to Helsinki where it was moved to the Senate building, later the Government Palace, in 1822. The Ministry of the Interior got its own premises on Kirkkokatu in 1981, but these were not able to house the whole personnel. There are now two other offices located on Vuorikatu and Korkeavuorenkatu. Since the 1800s, the Department/Ministry has grown from some 10 people to today's approximately 400 public servants.

The Ministry's history has also seen some colourful periods. For instance, during the Crimean War (Åland War) in 1854-55, the Ministry constituted the 'war cabinet' of the Governor-General of Finland, and in the 1920s and 1930s led the pursuit of alcohol smugglers when the Prohibition Act was in force.

Development in brief 1809–2009

Suomen hallituskonseljin talousosaston kansliatoimituskunnan ensimmäiset jäsenet

Virkamiesten tittelit ja nimet ovat valtiokalenterin 1811 mukaan, koska aiempaa ei ollut saatavissa. Tarkistettu Bergholmin⁶⁶⁾ senaatin matriikkelista, että he todella olivat jo 1809 virassaan.

Senaattori, toimituskunnan päällikkö

Carl Erik Mannerheim

Virkamiehet valtiokalenterin mukaan

Referendia Secreterare

Herr Fredrik Wilhelm Radloff

Protocolls Secreterare

Herr Erik Wallenius

Herr Johan Walheim

Registratorer

Herr Jan Gustaf Collan

Herr Anders Johan Plomqvist

Cancellister

Herr Adolph Wilhelm Ekestubbe

Herr Adolph J. Wasenius

Herr Barthold Laurell

Copister

Herr Jacob Lund

Herr Carl August Ramsay

Translatorer

Vacant (Ryska språket)

[ei tietoa] (för Finska språket)

[vuonna 1811 Herr Magister Jacob Simelius]

Vahtimestarit

Kansliatoimituskunnan ensimmäinen vahtimestari Nils Tidholm (s. 19.10.1768) tuli toimeensa 6.10.1809, mutta erosi jo 15.11.1809. Erik Johan Sarén (s. 4.3.1785 Turussa) tuli vahtimestarin virkaan 3.11.1809 ja viipyi siinä 7.5.1816 asti, kunnes siirtyi Turun tuomiokirkon lukkariksi.⁶⁷⁾

Erik Walleniuksesta ja Johan Walheimista tuli myöhemmin senaattoreita ja kummastakin myös joksikin aikaa kansliatoimituskunnan päällikkö.

Senaatin kanslia-, ja siviili-, ja sisäasiaintoimituskunnan päälliköt, senaattorit 1809–1918

C. E. Mannerheim 1809–1816

E. Wallenius 1816–1820

K. J. Walleen 1820–22

K. F. Richter 1822–1831, uudestaan 1834–1840

J. Walheim 1831–1833

L. R. Jägerhorn 1833–1834

L. Sackleen 1840–1854

M. W. Nordenheim 1854–1865

J. A. von Born 1865–1866

S. H. Antell 1866–1874

A. W. Nykopp 1875–1882

L. T. von Hellens, Lars Theodor 1882–1884

C. G. M. von Kraemer 1884–1885

W. K. von Daehn 1885–1889

S., C. Tudeer 1889–1891

G. A. S. von Troil 1891–1893

W. Eneberg 1893–1897

Hj. G. Palin 1897–1899

E. von Boehm 1900–1905

F. H. Lilius 1905–1908

K. Castren 1908–1909

W. Markoff (vt. päällikkönä) 1909–1912

E. R. Rainesalo (vt. päällikkönä) 1912–1913

M. Ganskau (vt. päällikkönä) 1913–1917

C. A. Särkilähti 1917

J. A. Castren 1917–1918

Sisäasiainministeriön kansliapäälliköt

Sadeniemi, Kustaa Mauri (1922–1932)

Snellman, Petter Wilhelm (1932–1944)

Mantere, Erkki Olavi (1945–1960)

Lihtonen, Paavo Iivari (1960–1963)

Hannus, Arno Viktor Gustav (1963–1984)

Perttunen, Olli Heikki Juhani (1985–2000)

Häkämies, Kari Pekka (2001–2003)

Viljanen, Ritva (2003–)

⁶⁶⁾ Bergholm 1912

⁶⁷⁾ Jorma Aunio on ystävällisesti antanut tiedot tekeillä olevasta senaatin vahtimestarien matriikkelista

Sisäasiainministerit ja ministerit sisäasianministeriössä 1918–2009

- Castrén, Johan Arthur 1918
 Tulenheimo, Antti Agaton 1918–1919
 Voss-Schrader, Carl Emil Fredrik 1919–1919
 Ritavuori, Heikki 1919–1920
 von Hellens, Albert Alexander 1920–1921
 Ritavuori, Heikki 1921–1922
 Helminen, Heimo 1922–1922
 Eskelä, Yrjö Johannes 1922–1922
 Joukahainen, Vilkku 1922–1924
 Eskelä, Yrjö Johannes 1924–1924
 Sahlstein, Georg Karl Gunnar 1924–1925
 Aura, Matti 1925
 Ignatius, Gustaf 1925–1926
 Itkonen, Rieti Vilhelm 1926–1927
 Puro, Olavi Heikki 1927–1927
 Aura, Matti 1927–1928
 Kivimäki, Toivo Mikael 1928–1929
 Linturi, Arvo Viljo Ilmari 1929–1930
 Kuokkanen, Erkki Veikko 1930–1931
 Solja, Niilo 1931–1932
 von Born, Ernst Viktor Lorentz 1931–1932
 Oesch, Karl Lennart 1932–1932
 Manner, Arvo Verner Aleksander 1932–1932
 Erkko, Juho Eljas 1932–1932
 Puhakka, Yrjö Wilhelm 1932–1937
 Kekkonen, Urho Kaleva 1936–1939
 von Born, Ernst Viktor Lorentz 1939–1941
 Horelli, Toivo Johannes 1941–1943
 Ehrnrooth, Leo Reinhold 1943–1944
 Hillilä, Kaarlo Henrik 1944–1944
 Luukka, Eemil Vihtori 1944
 Hillilä, Kaarlo Henrik 1944
 Luukka, Eemil Vihtori 1944
 Hillilä, Kaarlo Henrik 1944–1945
 Luukka, Eemil Vihtori 1944–1945
 Leino, Yrjö Kaarlo 1945–1946
 Luukka, Eemil Vihtori 1945–1946
 Leino, Yrjö Kaarlo 1946–1948
 Viding, Paavo Aleksanteri 1946–1948
 Kilpi, Juho Eino 1948
 Simonen, Aarre Edvard 1948–1950
 Raatikainen, Jussi 1948–1950
 Kekkonen, Urho Kaleva 1950–1951
 Riikonen, Lauri 1950–1950
 Virolainen, Johannes 1950–1951
 Sukselainen, Vieno Johannes 1951–1953
 Kannisto, Heikki Albert 1953–1954
 Leskinen, Väinö Olavi 1954–1954
 Leskinen, Väinö Olavi 1954–1955
 Käkälä, Valto Edvard 1955–1956
 Väyrynen, Vilho Ferdinand Valdemar 1956–1957
 Kyttä, Harras Vilhelm Johannes 1957
 Aura, Teuvo Ensio 1957
 Kiukas, Urho Juhana 1957–1958
 Kyttä, Harras Vilhelm Johannes 1958
 Pakkanen, Atte Mikael Johannes 1958–1959
 Palovesi, Eino Oskari 1959–1960
 Luukka, Eemil Vihtori 1960–1962
 Erkkilä, Eeli Johannes 1962–1963
 Ryhtä, Niilo Mikael 1963
 Hannus, Arno Viktor Gustaf 1963–1964
 Ryhtä, Niilo Mikael 1964–1966
 Suorttanen, Sulo Elias 1966–1968
 Viitanen, Martti Juho 1966–1967
 Väyrynen, Onni Antero 1967–1968
 Suorttanen, Sulo Elias 1968–1970
 Väyrynen, Onni Antero 1968–1970
 Hiltunen, Teemu Antero 1970–1970
 Jämsén, Artturi 1970–1971
 Laaksonen, Mikko Olavi 1971
 Uusitalo, Eino Oskari 1971
 Söderman, Jacob-Magnus 1971–1971
 Tuominen, Heikki Aukusti 1971–1972
 Viitanen, Martti Juho 1972
 Tarjanne, Pekka Johannes 1972–1975
 Tuominen, Heikki Aukusti 1972–1975
 Koski, Heikki Juhani 1975
 Strömmer, Aarno Mikael 1975
 Hänninen, Mauno Olavi 1975–1976
 Tiilikainen, Paavo Herman 1975–1976
 Hautala, Uuno Arvo 1976
 Uusitalo, Eino Oskari 1976–1977
 Gestrin, Lars Olof Kristian 1977–1978
 Salo, Tuure Olavi Hermanni 1977–1978
 Uusitalo, Eino Oskari 1977–1979
 Rantala, Eero Yrjö Juhani 1978–1979
 Koikkalainen, Eugen Johannes 1979–1982
 Uusitalo, Eino Oskari 1979–1982
 Ahde, Matti Allan 1982–1983
 Jokela, Mikko Eljas Eenokki 1982–1983
 Ahde, Matti Allan 1983–1983
 Luttinen, Vilho Matti 1983–1984
 Yläjärvi, Toivo Juhani 1984–1987
 Raatikainen, Kaisa 1984–1987
 Rantanen, Jarmo Heikki Kullervo 1987–1991
 Liikanen, Erkki Antero 1987–1990
 Puhakka, Matti Juhani 1990–1991
 Pekkarinen, Reijo Mauri Matias 1991–1995
 Backman, Jouni Ensio 1995–1999
 Enestam, Jan-Erik 1995–1999
 Häkämies, Kari Pekka 1999–2000
 Korhonen, Martti Allan 1999–2003
 Itälä, Ville Heimo Antero 2000–2003
 Manninen, Hannes 2003
 Rajamäki, Kari Juhani 2003
 Manninen, Hannes 2003–2007
 Rajamäki, Kari Juhani 2003–2007
 Kiviniemi, Mari Johanna 2007–2008
 Pekkarinen, Reijo Mauri Matias 2007–2008
 Thors, Astrid 2007–
 Holmlund, Anne Elisabeth 2007–

Lähteet ja muuta kirjallisuutta

Lähteet:

Aromaa 1959, Aromaa, A., Santarmi-
laitoksen toiminta Suomessa. Suomen
Poliisilehti 4/1959, s. 127-129)
Asetuskokoelma (Suomen säädös-
kokoelma eri nimillä, mm. "Asetus-
Kokous") 1808 - 2007
Bergholm 1912, Bergholm, Axel,
Keisarillisen Suomen hallituskonseljin
ja senaatin puheenjohtajat, jäsenet ja
virkamiehet, Biografisia tietoja,
Porvoo 1912
Finlands Stats-Kalender, Suomen val-
tiokalenteri (eri vuosilta, 1800-luvulla
yleensä vielä ruotsiksi)
Forsius, Forsius, Arno, Lääkintöhalli-
tus 1878–1991 sekä sosiaali- ja terveys-
hallitus 1991–1992, [http://www.
saunalahti.fi/arnoldus/laakhall.html](http://www.saunalahti.fi/arnoldus/laakhall.html)
Forsberg 2003, Forsberg, Tuomas,
Pursiainen, Christer, Lintonen, Raimo,
Visuri, Pekka, Suomi ja kriisit, Vaaran
vuosista terrori-iskuihin, Helsinki 2003
Hannus 1986, Kansliapäällikkö Arno
Hannuksen muistelmakäsikirjoitus
vuodelta 1986 (kopio SM:n hallussa)
Hietaniemi 1992, Hietaniemi, Tuija,
Lain vartiosta. Poliisi Suomen politiik-
kassa 1917-1948, Helsinki 1992
KA I-luett., Kansallisarkisto, konekir-
joitetut luettelot senaattia ja sen toimi-
tuskuntia koskevista lähteistä
KA 1846, Kansallisarkisto, senaatin
tiliarkisto, menosääntökonsepti 1846,
aa50
KA 1869a, Kansallisarkisto, senaatin
tiliarkisto, menosääntökonsepti,
1869, aa98
KA 1869b, Kansallisarkisto, valtio-
sihteerin viraston arkisto, 1869:21
KA 1869c, Kansallisarkisto, senaatin
salaiset asiakirjat, oikeustoimitus-
kunta, 22a
Kertomus 1905, 1910, Keisarillisen
Suomen Senaatin Siviilitoimituskun-
nan antama kertomukset vuosilta
1904-1905 ja 1906 - 1908
Jarva 1969, Jarva, Fjalar, Poliisitoimi,
teoksessa *ST-SM 1969*
Jokipii 2008, Jokipii, Heikki, Sisäasi-
ainministeriö 200-vuotias, Historial-
linen Aikakauskirja 3/2008
Jussila 2004, Jussila, Osmo, Suomen
suuriruhtinaskunta 1809-1917, Juva
2004
Juuti 1993, Juuti, Petri, Suomen palo-
toimen historia, Helsinki 1993
Linna 1969, Linna, Erkki, Siviilitoi-
mituskunnan - sisäasiainministeriön

järjestysmuodon kehitys, teoksessa
ST-SM 1969
Keskinen & Silvennoinen 2004,
Keskinen, Kimmo, Silvennoinen, Oula,
Helsingin poliisilaitoksen hirtoria
1826 - 2001, Helsinki 2004
Leitzinger 2008a, Leitzinger, Antero,
Ulkomaalaiset Suomessa 1812–1972,
Helsinki 2008
Leitzinger 2006b, Leitzinger, Antero,
Ulkomaalaispolitiikka Suomessa
1812–1972, Helsinki 2008
Leskinen & Silvast 2003, Leskinen, Jari,
Silvast, Pekka, Suljettu aika : Porkkala
Neuvostoliiton sotilaallisena tukikoh-
tana vuosina 1944–1956, Helsinki 2003
Miettinen 1944, Miettinen, Väinö,
Rajojemme vartiointi, II. Merirajat,
teoksessa *ST-SM 1944*
Niku 2003, Niku, Risto, Kuka ampui
kapteeni Ivan Belovin, Helsinki 2003
Niku 2004, Niku, Risto, Ministeri
Ritavuoren murha. Helsinki 2004
Palmén 1915, Palmén, E. G., Till hundra-
årsminnet af Johan Philip Palmén, 1811
31/X 1911, II, Lefnadsteckning, Hel-
singfors 1915
Paloposki 1972, Paloposki, Toivo J., 1972,
Suomen historian lähteet, Forssa 1972
Penttilä 2009, Penttilä, Risto E. J.,
Maahanmuutto on Suomessa järjen
asia, kirja-arvostelu Antero Leitzinge-
rin teoksista *Leitzinger 2008a ja
2008b*, Helsingin Sanomat 17.2.2009
Pietiäinen 1989, Pietiäinen, Jukka-
Pekka, Kansakunnan peili, Virallinen
lehti, Officiella tidningen, 1819 - 1989.
Helsinki 1989
Rajavartiolaitos 2007, Rajavartiolaitos
2007, Gränsbevakningsväsendet 2007,
The Border Guard 2007, Vuosikerto-
mus, Årsberättelse, Annual Report,
Kajaani 2008
Rauhala 1915, Keisarillinen Suomen
Senaatti 1809-1909, Edellinen osa,
Vuodet 1809 - 1859, Helsinki 1915
Rauhala 1921, Keisarillinen Suomen
Senaatti 1809-1909, Jälkimmäinen osa,
Vuodet 1859 - 1909, Helsinki 1921
Rautkallio 1985, Rautkallio, Hannu,
Ne kahdeksan ja Suomen omatunto.
Suomesta 1942 luovutetut juutalais-
pakolaiset, Espoo 1985
Sana 2003, Sana, Elina, Luovutetut:
Suomen ihmisluovutukset Gestapolle,
Helsinki 2003
Senaatin matrikkeli, käsikirjoitettu
Suomen keisarillisen senaatin
matrikkeli, Kansallisarkisto
Senaatin menosääntö (eri vuosilta),
Senaatin tiliarkisto, Kansallisarkisto

Silvennoinen 2008a, Silvennoinen,
Oula, Salaiset aseveljet, Suomen ja
Saksan turvallisuuspoliisiyhteistyö
1933-1944, Keuruu 2008
Silvennoinen 2008b, The Transfer of
Civilians to German Authorities 1941-
1944, teoksessa POW deaths and people
handed over to Germany and the Soviet
Union in 1939-55 : a research report
by the Finnish National Archives (toim.
Lars Westerlund), Helsinki 2008
ST-SM 1944, Siviilitoimituskunta -
sisäasiainministeriö 1869 - 1944,
Muistojulkaisu, Helsinki 1944
ST-SM 1969, Siviilitoimituskunta,
sisäasiainministeriö 1869 - 1969,
Helsinki 1969
Sundbäck 2005, Sundbäck, Esa,
Merivartiointia 75 vuotta. Merivarti-
laitoksen ja merivartiostojen historia
1930-2005. Kainuun Sanomat 2005
Suomen keskushallinnon historia
1809-1999, Helsinki 1996
Tommila 2008, Tommila, Päiviö,
Suomen autonomian synty 1808-1819,
Helsinki 2008
Tiihonen & Tiihonen 1984, Tiihonen,
Seppo, Tiihonen, Paula, Suomen hal-
lintohistoria, Helsinki 1984
Tyynilä 1992, Tyynilä, Markku,
Senaatti, Tutkimus hallituskonselji-
senaatista 1809 - 1918, Helsinki 1992
Vahtimestari 1977, Vahtimestari senaa-
tissa ja valtioneuvostossa, Valtioneu-
voston virasto- ja vehtimestarikerhon
15-vuotisjuhlateos, Helsinki 1977
Wirilander 1974, Wirilander, Kaarlo,
Herrasväkeä, Suomen säätyläistä
1721 - 1870, Helsinki 1974
Virtanen 1969, Virtanen, Veikko, Hel-
singin poliisilaitoksen hajaannustila
1906, Suomen Poliisilehti 7-8/1969,
s. 186-190

Muuta kirjallisuutta:

Kertomus, Keisarillisen Suomen Senaa-
tin Siviili-Toimituskunnan antama
vuosilta 1874 - 1881, Helsinki 1882.
- Vastaava, lain edellyttämä kertomus
syntyi myös vuosille 1882 - 1887,
1888 - 1890, 1891 - 1893, 1894 - 1896,
1897 - 1899, 1900 - 1903, 1904 - 1905
ja 1906 - 1908. Samat kertomukset
julkaistiin ruotsiksi nimellä "Berättelse
afgifven av Civil-Expeditionen i Kejsar-
liga Senaten för Finland för åren []"
sekä myös venäjäksi ja ranskaksi.

Sisäasiainministeriön toiminta-
kertomukset

quelque dilapidation ou abus de négligence

ou de grave omission, il traduirait le

devant le tribunal compétent. De la 4

54) Ces principes généraux servent

base au Conseil pour fixer dans ses

premières séances toutes les règles spéciales

nécessaires pour préciser l'ordre de ses

travaux, garantir la régularité et la

fluidité de son travail et maintenir l'